

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—, za iz-
jemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifi.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflcova ulica št. 5/L
Telefon št. 3073 in 3094, ponoči tu-
di št. 3034.

Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištevno: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3036.Izredni oddelki: Ljubljana, Prešern-
ova ulica št. 4. — Telefon št. 3098Podružice: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem črt. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.492 - Praha čialo 78.180.
Wien, Nr. 305.241.

Ljubljana, 13. aprila.

Atentati so vedno in povsod znak neke latentne napetosti. Izraz so notranjih nasprotij, segajočih dovolj globoko, da dovedejo od časa do časa do konfliktov, ki jih vidi svet.

Brez ozira na to, kdo jih izvršuje, pričajo, da neka skupina, neka stranka morda, ni zadovoljna z obstoječim stanjem in da posega po ilegalnih sredstvih, ko hoče pripomoči svojim stremljenjem do zmage. Vsekakor so točno opozorilo, da je notranja napetost opasna in da sili ljudi k nasilnim dejanjem.

Ali vsa nadaljnja konkretnejša tolmčenja posegajo v negotovost. Po doslej došlih poročilih italijanska policija še ni našla ničesar, kar bi jo moglo dovesti na sled atentatorjem. Aretiranih je sicer nenavadno velika množina ljudi, ali konkretnih podatkov, ki bi pokazali pravo sled, menda še niso mogli najti. Preostane tedaj še vedno samo možnost kombinirati na osnovi vnanjih pogojev in okolnosti atentata.

Predvsem se zdi, da je bil atentat namenjen kralju, seveda ako so točna poročila, da Mussolinija na usodni dan ni bilo v Milano. Baš v tem vprašanju je usodno razpetje za pojmovanje atentata. Ako so atentatorji vedeli, ali vsaj mislili, da se Mussolini ne bo peljal s kraljem na otvoritev velesojne, tedaj je računati, da peklenskega stroja niso namenili šefu fašizma, marveč predstavljatelju kraljevske oblasti. V tem slučaju bi bilo sklepati, da so hoteli uničiti predstavnik monarhistične, odnosno sploh obstoječe državne oblike ter oblasti in sledi bi nujno morale kazati na anarhistične elemente. Zakaj ako bi bili atentatorji hoteli zadeti poglavitnega reprezentanta fašizma, bi imeli za to prilike dovolj, ko je duce bival štirinajst dni v Milano.

Seveda pa so vsi ti zaključki nesigurni, ker se nikakor ne more vedeti, v koliko si fašistična vlada ne prizadeva namenoma, da da preiskavi baš protianarhistično smer, dobro računajoč, da s tem za domači in vnanji svet zmanjša moralni učinek atentata. Zakaj brez dvoma je precej drugačna stvar, ako so peklenski stroj položili anarhisti, ki se borijo prav tako zoper fašistično kot zoper vsako obstoječo, osebno pa monarhistično oblast, ne da bi bil povdarek na akciji zoper fašizem. V tem slučaju se seveda atentat takšira kot delo teroristov — utopistov, kakor jih je bilo že obilo v raznih državah in v raznih časih in na katere so se živci povprečnega Evropeca že precej privadili.

Ako pa bi se izkazalo, da se je imel Mussolini tudi voziti na velesoj in je bil atentat namenjen njemu in predvsem njemu, tedaj bi spadal seveda v vrsto protifašističnih aktov in bi pričal, da fašizem kljub tolikemu pritisku ni mogel zatreti odpora nasprotnih elementov. Pojav te vrste bi seveda v inozemstvu kolikortoliko zmanjšal vero v nezmagljivo silo fašističnega režima, pa tudi v Italiji sami povzdignil zaupanje v možnost notranjih perturbacij. Ravno sprito tega mora vnanja javnost s primerno kritičnostjo spremljati vesti o policijskih preiskavah, ki se vršijo po atentatorjih.

Kar pa se tiče izvedbe atentata samega, mora vzbuditi ogorčenje in hkrati pomilovanje pri vsakomur. Ti-le milanski atentatorji ne spadajo v vrsto junakov, ki bi bili pripravljeni žrtvovati nekaj, mogoče celo življenje, za svojo idejo. Zakaj izbrali so si najlažji, a hkrati najnevarnejši način, zakaj da bi peklenski stroj eksplodiral ravno v trenutku, ko se bo kralj ali duce pripeljal mimo, je skrajno malo verjetno, saj more že nekaj sekund razlike v času preprečiti zaželjeni učinek, zato pa zadene nešteto povsem nedolžnih žrtev. Ako bi bili atentatorji dovolj junaki, bi mogli najti sigurnejšo pot, pri kateri pa bi seveda postavili tudi sami sebe na tehtnico. Zato napravljajo atentat bolj vtis demonstracije in prav nič čudno, če se je pojavila interpretacija, da so ga inscenirali — fašisti sami, da ga izrabijo kot pretvezo za povečanje nasilnih nad notranjimi nasprotniki. Saj so se že oglašile v fašističnih glasilih zahteve po poostrojitvi režima zoper opozicijske elemente.

Eno je gotovo: težko bo dobiti pravično sliko v ozadju atentata, osobito težko za inozemsko javnost. Vemo in vedeli bomo le, da se notranja nasprotstva v Italiji niso omilila, nasprotno, da so se poostroila; kdo pa je poglavitni nosilec ilegalne akcijske opozicije, interpretacijo za to pa nam bo mogel poljubno dati fašizem sam.

Marinkovičev sestanek s Titulescom

Beograd, 13. aprila. p. Glasom poročil iz Zvezice se je tam vršil danes sestanek med našim zunanjim ministrom dr. Marinkovičem in rumunskim zunanjim ministrom Titulescom. Po sestanku se je dr. Marinkovič odpravil v Vevey pri Montreuxu, kjer ostane do 22. t. m., nakar se vrne v Beograd.

Po atentatu v Milanu

Nove številne aretacije anarhistov in komunistov. — Krivce bo sodil rimski fašistični tribunal. — Število žrtev se je povečalo. — Velike manifestacije za kralja. — Zahvalne službe božje. — Kraljev dar svojcem žrtev. — Podrobnosti o atentatu.

Milano, 13. aprila. o. Preiskava za izsleditev atentatorjev se še vedno nadaljuje. Kakor se zdi, ni bilo dosedaj mogoče dobiti še nobenega pravega sledu. Tekom noči je policija izvršila neštete hišne preiskave in aretacije. Večerni listi poročajo, da je bilo do davi aretiranih nad 200 oseb, vendar pa mora biti število aretiranih mnogo večje. Cel zbor preiskovalnih sodnikov je včeraj ves dan in vso noč zasliševal aretirane osebe in ranjence. Davi so se sodniki sestali v justični palači in poročali državnemu pravdniku o uspehu zasliševanja. Ves material bo predložen sodnikom posebnega tribunala za zaščito države. Atentatorje bo, ako bodo prijeti, zadela smrtna kazen. Mesto živci še vedno pod vtisom včerajšnjega atentata. Po novih uradnih poročilih znaša število človeških žrtev do danes zjutraj 17. Stanje 5 oseb, ki so težko ranjene, je obupno. Pogreb žrtev se bo vršil jutri ob 15. na zelo slovesen način.

Rim, 13. aprila. s. Policija na vse konce nadaljuje preiskavo. Atentatorje iščejo predvsem v anarhističnih krogih. Med aretiranci so večinoma anarhisti in delavci, ki so bili zaposleni pri postavljanju velesojnih paviljonov. Med aretiranimi je tudi anarhist, ki je bil pred 7 leti soudeležen pri atentatu z dinamitom na milansko gledališče Diana. Oblasti skušajo ugotoviti identiteto neke osebe, ki se je takoj po eksploziji urno odstranila.

«Giornale d'Italia» poroča iz Milana, da je varnostna policija že predvčerajšnjim prejela pismo, v katerem je bilo napovedano, da pripravljajo anarhistična skupina strašen atentat. Policija je nato uvedla še bolj temeljite varnostne mere, toda atentat se je kljub temu posrečil. Policija je prepričana, da izvira atentat samo iz anarhističnih vrst. Oblasti odklanjajo podrobnosti o uspehih preiskave. Več prič je bilo zaslišanih zelo dolgo. Posebno natančno so zasliševali prebivalce iz hiš na Cesarovem trgu. «Corriera della Sera» potrjuje vest, da je neka mlada deklica, ki stanuje v eni izmed hiš na trgu, slišala šepetati malo skupino ljudi nekoliko pozneje na udarce s kladivom.

Vukičevićev najintimnejši prijatelj porazno obsoja današnji režim

Senzacionalen govor bivšega ministra Velje Popovića. — Vlada je doživela poraz na vsej črti. — Korupcija pri razdeljevanju podpor za gladojoče. — Izhod iz krize je mogoč le, ako se umakne g. Vukičević

Beograd, 13. aprila. r. G. Velja Popović je bil danes kakor so rekli v Beogradu, »pamet in sol. Vukičevićeve vlade. Bil je minister brez portfelja in g. Vukičević ga je opetovano uporabljal za to, da je v njegovem imenu dajal izjave v Narodni skupščini. Pred par meseci je izstopil iz vlade, ugažen, da pri novi razdelitvi resorov ni prišel v poštev. G. Popović je bil izvoljen kot eden od Vukičevićevih najintimnejših prijateljev. Ni dvoma, da je dobro podučen o vseh podrobnostih Vukičevićeve politike in smelo bi se reči, da če g. Velja Popović govori o Vukičeviću, je to skoraj tako, kakor da bi g. Vukičević sam govoril o sebi.

Predstavite si senzacijo, s katero je bilo zato v Beogradu sprejeto poročilo, da je g. Velja Popović na konferenci radikalskih zaupnikov svojega volilnega okrožja v Jagodini nastopil kot — sodnik Vukičevićevega režima! Vukičevićeva ladja mora biti v skrajni opasnosti — pravijo beograjski politični meteorologi, če jo tako jadrno zapuščajo g. Velja Popović. Popovićev govor je vlezalanim že zato, ker vsebuje odkrito priznanje popolnega neuspeha in škodljivosti Vukičevićevega režima in iz ust politika, ki je v tem režimu dejavno sodeloval.

«Ako pogledamo delo sedanjega vlade, kateri načeljuje g. Vukičević» — tako je govoril zaupnikom g. Popović — »vidimo po enem letu neuspeha na vsej črti. Prevzela je predvsem nalogo, da prinese nove zakone in odpravi brezpravnost. Toda danes carule brezpravnost v vsej državi v največji meri. Popović navaja, kako vlada ni ničesar storila in nadaljuje: «Strahovita gospodarska kriza davi državo že dolgo. Vlada je imela dolžnost se poboriti, da se ta kriza vsaj ublaži. Toda ona do danes ni nič storila v tem pogledu. Dala je narodu milijono 150 milijonov za prehrano in to na nekorupcijski način, hč v onem času, ko se v vsej strani kriči proti korupciji. To kar v gladi dela s temi poropami, le pravo ponižanje za narod. Za kmeta vlada ni nič storila. Ona kmeta le mrevvari, pomagati mu ne zna. Obče stanje v državi je slabše nego kdaj. V Južni Srbiji so težje razmere nego pred sedanjo vlado. V Vojvodini je naša narodno napredovanje uničeno. V Narod-

«Osservatore Romano» piše o atentatu, da mora najgloblje protestirati proti tej sramoti ter se z vso tugobo priključiti bolečini onih, ki jih je zadela nesreča, ki pomeni težko žalost za lombardsko glavno mesto in ves narod.

Milano, 13. aprila. s. Kralj je davi obiskal zavod za zdravljenje s serumom in novi sedež zvez. vojnih udeležencev. Za njegovo varstvo pri vožnji po mestu sta policija in vojaštvo ukrenila ostrejša mere. Žrtve atentata bodo jutri v milanski stolnici položene na mrtvaški oder. Pogreb se vrši na stroške mesta Milana. Krste bodo na lafetah prepeljali na pokopališče. Kralj je preostlim rodbinam včerajšnjih žrtev daroval 50.000 lir. V včerajšnjih popoldanskih urah so prostovoljni prispevki za svoje žrtve prekoračili znesek pol milijona lir. V Rimu se je vršila v navzočnosti kraljeve žalna služba božja, popoldne pa slaveni Te Deum v zahvalo za rešitev kralja.

Listi prinašajo nekaj tragičnih podrobnosti o atentatu: neka žena, ki je z 2 otrokoma z bližnjega balkona na trgu Giulio Cesare gledala spreved, se je zaradi eksplozije tako prestrašila, da se je onesvestila in je med prevozom v bolnico umrla. Neka stara dama se je vrgla s telesom pred svoji nečakinji, pri čemer so si smrtno zadeli železni drobec kandelabra. Stanje ranjenih se je ponoči poslabšalo. Neki vojak 5. alpinskega polka leži v brezupnem stanju. Ravno tako malo upanja za okrevanje ima neka 50letna učiteljica, ki ima obe nogi strašno razmesarjeni. Nekemu 11 letnemu dečku je počila lobanja in umira. Fašistični milničnik Beretter leži poleg svoje sestre v bolnici. Dočim manjkata njemu obe nogi, so morali tudi sestri odrezati obe nogi.

Rim, 13. aprila. g. K. atentatu na italijanskega kralja se še poroča: večina žrtev je stala v trenutku eksplozije okoli kandelabra, kjer je sedaj 50 cm globoka jama. Posamezni železni drobec so leteli do 50 m daleč. Neki 2 cm debeli drobec je prebil večna vrata nasproti ležeče hiše. Izmed oseb, ki so z balkonom gledale na spreved, ni bil nihče ranjen.

ni skupščini ni nič bolje; kadar KDK zapusti dvorano, večina nič drugega ne zna, kakor da slepo glasuje. Glasovala je za proračun, da niti ni vedela, za kaj glasuje. Razmere v radikalski stranki so neznozne, ker so v stranki došli na pozicije elementi, ki so nasilno potisnjeni naprej. Naravno je, da so se temu mnogi uprli in tako je prišlo do razdora.

«Edini izhod — je zaključil g. Popović — iz vsega tega je, da se najde druga oseba, bilo iz parlamenta, bilo izven nje, ki bi formirala koalicijsko ali koncentracijsko vlado ter mogla pristopiti k reševanju osnovnih problemov naše države.

Govor g. Velje Popovića je bil sprejet z velikim odobravanjem radikalskih zaupnikov. Popovićevim izjavam se je pridružil tudi poslanec A. Nikoličević. V Vukičevićevi okolici je govor izzval veliko lezo in vukičevićevci pretijo, da bodo Popoviću že pokazali...

Sokolska prisera v Pragi

Praga, 13. aprila. h. Predsedstvo češkoslovaške sokolske obce je obnovilo danes prisego z dne 13. aprila 1918. Svečanosti so prisostvovali predstavniki vse javnosti. Podpredsednik Heller je prečital Sokolom prisego, v kateri spominja na vojne dogodke pred 10 leti in na dan narodnega in socialnega ujedinjenja, ko so Čehoslovaki in Jugoslovani prisegli svobodi zvestobo. Spominjal se je nato onih, ki so trpeli in umrli za svobodo in opominjal tudi v bodoče čednosti. Sokol prisega, da bo ostal zvest svobodnim, bratskim, narodnim in človeškim načelom svojega ustanovitelja Tyrša, ter prisega, da bo vedno zvest služil na rodu, domovini in državi. Po prečitjanju prisage je bila odposlana pozdravna brzojavka predsedniku Masaryku.

Iz avstrijske diplomacije

Bern, 13. aprila. s. Avstrijski poslanik v Bernu Leo Dipauli, ki je pred nekaj dnevi v rodbinskih zadevah odšel na južno Tirolsko, bo najbrž zapustil diplomatsko kariero. Kot njegov naslednik bo najbrž prevzel posle bernskega poslanstva dosedanji beograjski poslanik Hoffinger. Po «Journal des Geneves» je švicarski zvezni svet že iz dal agremen za to imenovanje.

Tudi nemški letalci izginili ...

Preuranjene vesti o srečnem pristanku «Bremena». — Vsa Amerika je pričakovala prihoda drznih letalcev, ki pa jih do pozne nočne ure še ni bilo. — Možnost zaslišnega pristanka

Pariz, 13. aprila. s. Brezlična postaja Nord-Deutsch Eidenburg poroča iz New Yorka, da je letalo »Bremen« ob 20.30 srednje evropskega časa pristalo na letališču Mitchellfield.

Berlin 13. aprila. g. Po brzolajni vesti Reuterjevega urada je »Bremen« ob 19.30 srednje evropskega časa pristala v New Yorku.

London, 13. aprila. g. Kakor poroča brezlična postaja Valencia-Irland so uleteli poslaničnik nemškega parnika »Dresden«, da je letalo »Bremen« brez defekta pristalo na letališču Mitchellfield.

Dunaj, 13. aprila. g. Klub temu, da so na Dunaju in v Berlinu izšle posebne izjave o pristanku »Bremena« ni bilo mogoče dobiti potrdila, da je letalo res pristalo. V Berlinu in v New Yorku se pojavila o usodi »Bremena« vedno večji pesimizem.

Berlin, 13. aprila. s. Berlinski listi so ob 9. zvečer na podlagi napačne vesti uradnega Wolffovega urada in nemške brezlične postaje Norday v posebnih izdajah sporočili javnosti, da je letalo »Bremen« pristalo v New Yorku. Ob 11. ponoči se izšel demant londonske Reuterjeve agencije, ki sporoča iz New Yorka, da o pristanku nemških letalcev še ni ničesar znano. Trenutno tudi ni znano, kje se letalo nahaja. Deistvo je, da do polnoči ni nobenega poročila o pristanku.

Mitchellfield, 13. aprila. h. Na letališču se znate večšočlavlava množica. Policija ima mnogo truda, da vzdrži red. Odbor za sprejem mesta New Yorka je pripravljen za pozdrav. V mestu vlada optimizem, dasi ni niti enega poročila, da bi bili »Bremen« na katerikoli točki spoznali.

Mitchellfield, 13. aprila. h. (Ob 3.20 ameriškega časa). Župan mesta New York se je kljub temu, da ni bilo pozitivnih vesti o bližnjem »Bremenu«, vendar odločil, da se uda optimizmu in se je odpravil iz Cityhalla v Mitchellfield, da ne bi zamudil sprejema nemških letalcev. Na letališču samem je vladalo že pesimistično razpoloženje. Stric pilota Köhla, ki je davi prišel na letališče ves vzradočen, je že izuzbil vsako nado. On in žena sta se popoldne, ko ni bilo nikakih pozitivnih vesti ukamnila v svoj avto in sta pričela kmalu ihteti. Takoi nato je zopet vzplamtelo upanje, ko so se pojavile govorice, da so »Bremen« videli v Hartfordu.

Gosp. Vukičević bo imel slabe praznike

Velikonočni mir v Beogradu. — Kontrolno potovanje ministra Grola v Južno Srbijo. — Zopet nov nedavni Vukičevićev prijatelj v taboru njegovih nasprotnikov

Beograd, 13. aprila. p. Zaradi pravoslav-
nih velikonočnih praznikov — danes je veliki petek — vlada v Beogradu popolno politično mrtvilo. Tekom današnjega dne ni bilo prav nikakih važnih političnih dogodkov. G. Vukičević odpotuje nočoi v Split, kjer ostane preko praznikov. Tudi večina ostalih ministrov bo tekotom jutrišnjega dne odpotovala iz Beograda. Posebno pozornost vzbuja potovanje prosvetnega ministra g. Grola v Južno Srbijo. Domneva se, da potuje v posebni misiji po naročilu vodstva demokratske stranke, da ugotovi resničnost obtožb radikalskih nezadovoljencev proti vladi.

Ožji glavni odbor radikalske stranke je danes dopoldne in popoldne nadaljeval razpravo o svoji spomenici, ki jo namerava predložiti plenumu glavnega odbora, ki se sestane po velikonočnih praznikih. Veliko pozornost vzbuja včerajšnji nastop bivšega ministra dr. Velje Popovića proti sedanjim vladi na konferenci radikalskih zaupnikov v

Jagodini. Velja Popović je veljal doslej za najintimnejšega prijatelja g. Vukičevića. Zato je njegov nastop proti vladi izzval tem večjo senzacijo. V političnih krogih splošno ugotavljajo, da je vlada nedavno napovedala energično akcijo proti nezadovoljencem, a do danes ni se ničesar storila. Čeprav ni dvoma, da imajo nezadovoljci med narodom čimdalje večjo zaslonbo in so vsi shodi radikalne stranke, ki so se vršili v zadnjem času, končali z obdobjem politike g. Vukičevića.

Vukičevićev shod v Sarajevu

Sarajevo, 13. aprila. p. V tukašnjih radikalskih krogih se zatrjuje, da se bo takoj po velikonočnih praznikih vršil v Sarajevu velik shod, na katerega bi prišel tudi g. Vukičević, da izvrše akcijo dr. Sršića. Zdi pa se, da so bosanski radikali vsi v taboru dr. Sršića in se splošno sodi, da bo g. Vukičević doživel še večji neuspeh, kakor ga je na gospodarski konferenci v Zagrebu.

Stepan Radić o aktualnih problemih

Dr. Korošec na zagrebski konferenci. — Diplomatski porazi g. Mussolinija. — Italija ne more misliti na vojno. — Dr. Marinković in KDK

Zagreb, 13. aprila. n. Po današnji seji oblastnega odbora, kateri je predsedoval gosp. Stepan Radić, je sprejel novinarje in jim dal daljšo izjavo, v kateri pravi med drugim:

«Gosp. dr. Korošec je na gospodarski konferenci v Zagrebu dobro videl, kakšen je položaj in kako veliko nezadovoljstvo vlada med gospodarskimi krogii. Zato je pravčasno namignil sklicatelju in predsedniku konference gosp. Arku, naj konferenco prekine. S tem je rešil situacijo in prihranil vladi še hujšo blamažo.

Govorec o zunanjepolitičnih problemih, je gosp. Radić med drugim izjavil: «V Pragi sem izvedel zanimive stvari o diplomatskih porazih gosp. Mussolinija. Tako je n. pr. zahteval od Čičerina proste roke glede Dalmacije in obljubil kot plačilo, da Italija ne bo stopila v protisovjetski blok. Čičerin pa je to italijansko ponudbo odklonil in sedaj poskuša gosp. Mussolini svojo srečo pri Poljski. Tudi Turčiji je ponujal svojo podporo v Traciji, a tudi Turčiji ni šla na njegovo lim. Morda je imel v Grčiji nekoliko uspehov, toda med grškim narodom vlada veliko nezadovoljstvo proti Italiji zaradi Dodekaneza.

Glede atentata v Milanu je gosp. Radić mnenja, da je ta atentat dokaz silne nezadovoljnosti s fašizmom in da je iz vsega razvidno, da je tudi italijanska vojska proti Mussoliniju. Zato Italija ne sme niti misliti na vojno. Naše meje garantirane ne le London in Pariz, temveč tudi Berlin in Moskva. To pa je predvsem posledica in zasluga Mussolinijeve nam tako sovražne politike.

Tragična smrt češkega učenjaka

Praga, 13. aprila. h. Danes je prispela senkaj vest iz Los Angelesa, da je postal tamkaj profesor dr. Jiří Daneš žrtev avtomobilske nezgode. Profesor Daneš je hotel prekoračiti cesto, pri čemer ga je zagrabil avto in ga težko poškodoval, tako da je v bolnici podlegel poškodbam. Prof. Daneš je bil na potovanju po Ameriki, kjer je predaval po univerzitetnih mestih. Bil je redni profesor zemljepisja na praški univerzi, član številnih inozemskih geografskih institutov, med njimi tudi član jugoslovenskega geografskega društva in član srbske akademije. Bil je učenec in prijatelj pokojnega profesorja Cvijića in je mnogo pisal o Balkanu. Prof. Daneš je bil med drugim tudi odlični član Jugoslovensko-češkoslovaške lige ter velik prijatelj Jugoslavije.

Polnočna eksplozija sredi Ljubljane

Na še nepojasnjen način je snoči v Knafljevi ulici eksplodiral plin, ki se je zaradi počene cevi zbral v telefonskih kanalih. — Eksplozija je povzročila precej strahu, a k sreči razen par razbitih šip nikake večje neizgode

Ljubljana, 13. aprila

Nocoj par minut po pol dvanajstih je alarmirala prebivalce Knafljeve in sosednjih ulic silna detonacija, ki je povzročila pravo paniko po bližnjih stanovanjih, kjer so ljudje večinoma že spali. Sprva ni nihče vedel, kaj je, in ni čudno, da se je pod vtisom vesti o večerajšnji atentatih v Italiji najprej poveljal strah, da je bil tudi v naši mirni Ljubljani izvršen kak bombni napad. Ko se je kmalu pokazalo, da je eksplodiral plin, je to vplivalo naravnost pomirjajoče. Seveda pa so ljudje navallili iz stanovanj preplašeni na okna in nekateri kar na ulico; tudi iz še dobro obiskanih kavarn Zvezda, Slon in Emona so gostje pohiteli v Knafljevo ulico, da vidijo, kaj se je zgodilo.

Prvi močni detonaciji so v parminutnih presledkih sledile še nadaljnje, a vedno slabše, skupaj pet ali šest. Da prepreči kako nesrečo, je policija hitro izpraznila Knafljevo ulico in jo nato zaprla za pasajo. Na telefonično obvestilo so kmalu prihiteli tudi uslužbenci mestne plinarne, ki so ukrenili vse, da so odstranili nevarnost nadaljnjih eksplozij. Po polnoči so se ljudje zopet pomirjeni vračali v postelje.

Kakor se je dalo že ob prvi preiskavi ugotoviti, plin ni eksplodiral v plinski cevi, temveč v kanalih za telefonske kable. Glavna plinska cev je očitno počila že pred par dnevi nekje med vhodom v Kranjsko hranilnico in križiščem Knafljeve in Gledališke ulice, nakar se je plin po razpoklinah v zemlji razlezel na vse strani in se največ zbral v vodovodnih in telefonskih kanalih, kjer se je seveda lahko pomešal z zrakom. Na še nepojasnjen način — najbrž je kak nepreviden pasant odvrgetl še tlečo cigareto — se je plin vnel in eksplodiral. Učinek je bil tako močan, da je na progi med Gledališko ul. in Narodno tiskarno dvignilo in vrlo stran kanalske pokrove, pred Zbornico TOI razbilo kandelaber in porušilo celo del trotoarja, na Hammerschmiedovi hiši nasproti Kranjske hranilnice pa poškodovalo celotno vrsto šip. Ranjen k sreči ni bil

nihič. Sedaj je kakor omenjeno, odstranjena vsaka nevarnost, da bi se mogla eksplozija še ponoviti.

Vzroki eksplozije

Ponoči seveda še ni bilo mogoče točno dognati, kako se je nesreča zgodila. Najbolj verjetna pa je tašle verzija:

Mestna plinarina je bila že pred dnevi obveščena, da glavna plinska cev nekje v Knafljevi ulici pušča plin, nakar je takoj pričela iskati mesto, na katerem je cev počena. Lani na novo asfaltirano cesto so na več mestih razkopali ter ugotovili, da je cev pokvarjena nekje v sektorju med glavnim vhodom v Kranjsko hranilnico in križiščem Knafljeve in Gledališke ulice. Na obeh mestih so nocoj zamašili glavno plinsko cev, tako da je bilo nadalnje uhajanje plina na preprečeno. Ker je bilo ugotovljeno, da se je nabral plin tudi v rovih za električne in telefonske kable so te rove prezračili, kolikor je to pač bilo možno.

Mestna plinarina je odredila tudi potrebne varnostne ukrepe proti eventualni eksploziji plina, ki se je nabral v rovih za kable in v kanalu. Organi mestne plinarne so imeli permanentno službo ter so prihajajoče pasante in vozove opozarjali, da ne pasirajo ulice z gorečimi cigaretami ali s svetilkami.

Da se je navzlic tem varnostnim ukrepom zgodila nesreča, je pripisati naključju. Ko je malo pred polnočjo nameščenec mestne plinarne ugasnil električno svetilko pred glavnim vhodom v gledališče, je najbrže iskra, ki nastane običajno pri preključenju močnejšega električnega toka, upalila plin, ki je po neznanih podzemeljskih potih prišel do svetilke. Od koder se je plamen na dosedaj še nepojasnjen način razširil do rova za kable, kjer je povzročil eksplozijo plina, pomešanega z zrakom. Kakor izgleda, je navzlic prezračenju ostalo v rovih še nekaj čepav precej razredčene plina, ki je eksplodiral, ko je prišel v dotiko z ognjem. Ker so bili kanali zaradi zračenja na več mestih odprti, pa je tudi mogoče, da je kak pasant vrgetl v to ali ono odprtno neugasli cigaretini ogorek in s tem zakrivil nesrečo.

Vzhod in zahod

Na naš velikonočni uvodnik izpod peresa poslanca dr. Žerjave, ki je podal bistveno razliko med prečanskim in srbijanskim pojmovanjem države in njene uprave, odgovarja na uvodnem mestu beograjski »Trgovinski Glasnik« z dne 11. t. m.; njegov članek izvevava v toplo obrambo Vzhoda in njegove duševne in gmojne kulture.

S to obrambo strelja beograjski uvodnik čar daleč preko cilja, kajti dr. Žerjav ni v svojih velikonočnih izjavah niti najmanj omalovaževal vzhodne kulture, marveč je bil cel o najsilabše, kar so v naši državi ostavili barbari zavojevalci in petstoletni tirani in na čemer se danes trpi naša država. Dr. Žerjav je jasno formuliral zaključek svojih izjav in v trditvi, da »doslej v historiji še ni bilo primera, da bi v upravi in v gospodarstvu bil orijent komu yzornik«.

To je izraženo tako točno in precizno, da je nemogoče iz te v izvirniku debelo tiskane ugotovitve posneti kaj drugega, kakor to, da zapadnjakom ni mogoče črpiti na vzhodu ničesar, kar bi služilo v odzvaljenje naše javne uprave in v njo zvezanega narodnega gospodarstva. Temeljna razlika med Vzhodom in Zahodom je baš ta, da je Vzhod bogat na idejah, Zahod pa na civilizaciji in organizaciji.

Dejstvo pa je, da v našem narodu orientalski osvobodilci niso ostavili toliko kulturnih dobrin Vzhoda, kakor senčnih strani, ki se zlasti zrcalijo v absolutni nesposobnosti v javni upravi in narodnem gospodarstvu. Zato imamo najboljši vzgled v Južni Srbiji, kjer je dolgočevno gospodarstvo orientalskega barbarizma pripravilo deželo v tako žalostno stanje, da se bo le z desetletji napornega dela vsega našega naroda posrečilo izgladiti in popraviti, kar je v civilizatornem oziru zagrešil orientalski upravnik in narodni gospodar, ako je o čem takem sploh mogoče govoriti v zgodovini Turčije zadnjih par sto let.

Iz vsega besedila članka dr. Žerjave izhaja, da v njem ne gre za teoretični problem Vzhoda in Zahoda kot dveh svetovnih kultur in civilizatornih skupin, marveč da dr. Žerjav obravnava za nas vse aktualnejši in realnejši problem v notranjosti naše države, kjer hočejo ostanki slabih strani orientalske mentalnosti potisniti v ozadje civilizatorno gotovo bolj razviti zapadni del naše države in si ga popolnoma podrediti.

Pisec članka v »Trgovinskem Glasniku« sicer pravilno navaja dva pasusa iz izjav dr. Žerjave, kjer se govori o razmerju vzhodne in zapadne kulture, ali zaključuje povsem napačno, s tem, da posplošuje trditve dr. Žerjave na problem Vzhoda in Zahoda, dasi so bile iznešene le za vzhodni in zapadni dele naše kraljevine.

Zaradi te napačne raztegnitve našega notranjega vprašanja na svetovni okvir vise v zraku vsa poznejša razglabljanja o potrebi naše državne orientacije na Vzhod, kamor nam imperativno kažejo potrebe naše razvijajoče se industrije in celega našega narodnega gospodarstva. Zato je popolnoma pogrešen očiitek, da škoduje našemu

narodnemu gospodarstvu, ako v tem položaju hvalimo Zahod in preziramo Vzhod, kajti o taki hvali ali o takem preziru ni v članku dr. Žerjave najti niti sledu.

Beograjski članek je očitno nekoliko razžaljen, da dr. Žerjav del našo državo na zahod in vzhod, pa je zato napisal tako obrambo na naslov Vzhoda. Nam pa ni bistveno, ali nas imenujejo orientale ali Balkance — zovi me s lonce, samo ne smi me razbiti — nam gre v bistvu za to, da pri nas enkrat preneha sistem in metoda v javnem življenju, ki sta ostanek najslabšega, kar nam je kdaj prinesel Vzhod.

Pisec se čudi dr. Žerjavu, da se zavzema za Zahod, ki ga je predstavljala Avstrija, dasi se je sam boril proti Avstriji in za priklonitev k Srbiji, ki je bila prav za prav predstavnica orientala, prezre pa, da je dr. Žerjav v svojem članku sam naglasil, da ta okoliščina na naših idejah ničesar ne izpremeni, in da so napredni Slovenci sliel ko prej za državno in narodno edinstvo, morajo pa pri tem skrbeti, da nam ne bo centrala vsilila svojih nazorov, svojih upravnih in kulturnih metod, ki so nesporno slabše od naših.

»Trgovinski Glasnik« tedaj prav po potrebnem sviri pred preziranjem Vzhoda, gre pa molče preko poziva prečanov, ki so opetovano naglašali Srbijancem: Vaš sistem uprave in kulturnega dela je slabši od našega. Pustite nas, da korakamo naprej, sami pa prevzemite od nas, kar je dobrega! Dr. Žerjav ugotavlja, da doslej med Srbijanci ni bilo človeka, ki bi bil isto zaključil svojim rojakom, tudi »Trgovinski Glasnik«, je šel preko tega in se je lotil teoretičnih razglabljanj, ki nimajo nikake neposredne lozične zveze z našim velikonočnim uvodnikom.

Ameriški predlog za protivojno pogodbo

London, 13. aprila. (lo.) Ameriški poslanik Houghton je izročil danes siru Williamu Tyrellu, tajniku za zunanje zadeve, noto, ki vsebuje korespondenco med ameriškim in Združenimi državami in francosko vlado glede pogodbe, ki naj bi proglašala vojno za nezakonito. Slična nota je bila izročena tudi v Berlinu, Rimu in v Tokiju. V korespondenci se navaja, da bi sklenitev večstranske pogodbe v sporazumu z velesilami in v okviru statuta Društva narodov mnogo pripomogla učvrstitvi moralne zavesti sveta. Angleško javno mnenje v polni meri priznava važnost dejstva, da je tudi Ameriška pripravljen pristopiti k sličnemu dogovoru. Angleška vlada bo posvetila ameriškim predlogom vso pozornost in to posebno iz razloga, ker so ti sestavljeni v duhu Društva narodov.

Berlin, 13. aprila. s. Ameriški poslanik je danes popoldne izročil zunanjemu ministru dr. Stresemannu skupno z osnutkom večstranske protivojne pogodbe noto, ki konča tako-le: Ameriška vlada bi se veselila, če bi bila prej ko mogoče obveščena o tem, ali bi mogla naša vlada razpravljati o zaključku take pogodbe kakor je predložena, če to ne bi bilo mogoče, pa prosil obvestila, s kakimi spremembami besedila bi bila pogodba zanj sprejemljiva.

Zaleski v Rimu

Rim, 13. aprila. s. Opoldne je prispel semkaj poljski zunanji minister Zaleski. Na kolodvoru so ga sprejeli razen visokih funkcijonarjev zunanje urade tudi italijanski poslanik v Varšavi, ki je bil poklican v Rim, in poljski poslanik v Parizu, ki biva sedaj v Rimu. Mussolini in Zaleski se bosta prvič sestala tekom današnjega večera v dvorani zmage v palači Chigi. Po razgovoru bo poljsko poslanstvo priredilo svečan sprejem na čast italijanskemu ministrskemu predsedniku.

Rim, 13. aprila. s. Nemški finančni minister dr. Köhler, ki biva tukaj na velikonočnem dopustu, je danes obiskal ministrskega predsednika Mussolinija in finančnega ministra Volpija. Obisk je samo uglednostnega značaja. Obisku pri ministrskem predsedniku je prisostvoval tudi nemški poslanik v Rimu.

Francoski general v Beogradu
Beograd, 13. aprila. p. General Jecole, generalni inspektor francoskega letalstva, je dospel danes v Budimpešto in poseti jutri Beograd. Iz Beograda bo odpotoval v Carigrad.

Kralj Viktor Emanuel in fašizem

Trst, 13. aprila

Atentat na kralja Viktorija Emanuela — Nerazumljivo!
Kralj Vittorio Emanuele, kralj-vojak, najpopularnejši italijanski vladar od l. 1870. dalje, strogo upstaven vladar, ki se ni nikdar vtičal v posle parlamenta in vlade, ki ni nikdar odredel sankcije zakonom, izhajajočim iz predstavnosti naroda, ni tudi ne naredbam vlade, kraljevim odlokom, ki mu jih je predlagala v podpis parlamentarna vlada visoko naobražen mož, v katerem se druzi globok um z resnično srčno dobroto: kralj Vittorio Emanuele cilj atentata.

Dogodio se je samo enkrat za časa vsega njegovega skoraj 28letnega vladanja, da je kralj Viktor Emanuel odredel svoj podpis ukrepu parlamentarne vlade, a bilo je to v usodnem mesecu oktobru leta 1922, ko so se na ukaz sedanjega nekronanega vladarja Italije, gospoda Mussolinija, dvignile fašistične trume z vseh strani države v pohod na Rim. Tedaj je takratni ministrski predsednik Facta predložil kralju v podpis odlok za mobilizacijo vojske proti fašističnemu navalu, a kralj je odredel podpis in tako preprečil državljansko vojno, a obenem odprl na srečaj vrata razvoju dogodkov, ki so pretvorili Italijo v domeno fašizma in njegovega Duceja. Fašizem je kralju za ta njegov čin izkazoval vedno svojo hvaležnost in gospod Mussolini, ki je 20. septembra l. 1922, ob priliki proslave obletnice zavzetja Rima, torej komaj mesec dni pred pohodom na Rim, v Vidmu govoril kot izrazit republikanec in čestl monarhiji nadaljnji obstanek le v toliko, kolikor se bo prilagodila fašističnim zahtevam, je postal od leta do leta prepričan, da je monarhist in z njim vred je ves fašizem čim dalje, tem bolj pogostoma pel slavo in čast savojski vladarski rodbini in kralju-vojaku.

Prišli so pač vmes dogodki, ki so kalili to prirčno razmerje med palačo Chigi in Kvirinalom, kakor n. pr. začetje izrazito monarhistične organizacije »soldinov« in ustanovitev fašistične milice; prišli so vladni ukrepi, ki so očitno kršili ustavo, prišel je umor poslanca Matteottija in za njim atentati na Duceja, ki so dali fašizmu do brodošlo priliko, da se je s pomočjo protiv. ustavno okrnjenega parlamenta polastil prav vse oblasti v državi in v svojem Duceja malone popolnoma izenačil s samim vladarjem. Vleč temu pa je kralj Vittorio Emanuele neomajno vztrajal na svojem stališču ustavnega vladarja, ki naj ne popravlja »voje naroda«.

Fašizem je seveda z navdušenjem odobral to kraljevo stališče, ki mu je dopuščalo neomejen razmah, toda kakor se je motil kralj, misleč, da je fašizem v resnici isto kakor italijanski narod, in kakor se je motil Duce in se motil še danes v svojem prepričanju, da je že zdavnaj zatli vsak odpor proti svoji diktaturi, tako se moti vsakdo, ki presoja notranji položaj v Italiji po njegovih zunanjih stališčih, kakor se kažejo opazovalcu na prvi pogled in kakor jih prikazuje italijanski tisk, v celoti uslužben fašističnemu režimu. Italijanski narod sam je skušal že nešteto krat pokazati sammu kralju to njegovo in Ducejevo zmoto. Posebno v zadnjih letih, ko je fašistična gospodarska politika dovedla italijansko narodno gospodarstvo že na rob propasti, se je vsepovedo, kjer sta kralj ali pa prestolonaslednik Umberto ob raznih svečanih prilikah prihajala med narod, vsaka taka svečanost izrabila za demonstracijo proti fašizmu. Tisoči in tisoči občinstva so prirejali nepopisno navdušene ovacije kralju, prestolonasledniku, savojski vladarski rodbini, a vsi oni navdušenja prekipelajoči vzkičili: »Viva il Re! Viva Umberto!« so se v srcu množili glasili: »Abbasso il fascismo! Abbasso Mussolini!«

Italijanski narod je upal in gotovo še danes upa v svoji ogromni večini, da mu pride odrešenje od kralja, onega dobrega kralja, ki končno mora uvideti, da prevelika čebrota tudi vodi v pogubo. So pa med italijanskim narodom gotovo tudi živili, ki jim je sila priklopela do vrhunca, ki jim je dovolil in oreveč fašistične, po kralju tako širokoprudne, tako popustljive in potrpežljive pogrešane diktature, pa se je zgodilo, kar se je zgodilo.

Atentata na kralja Viktorija Emanuela ni mogoče tolmačiti drugače. Naperjen je pač bil na kralja, ali namenjen je bil fašizmu, fašističnemu režimu! Že sama nasilna smrt kralja Viktorija Emanuela bi silno pretresla vse narod, ki bi se kar najresneje povpraševal, odkod ta zločin, in bi iskal krivce predvsem tamkaj, odkoder preti savojski monarhiji stalna nevarnost, — v fašizmu. In potem: kralj je mrtev, živel kralj! Za Viktorjem Emanuelom bi prihajal Umberto, proglasi nasprotnik fašizma in Mussolinija, Vojška na strani mladeza kralja in z njo narod, na ovi strani pa milica in vse, kar se krmi iz jasil fašističnega režima: tu Savoja z Italijo, tam Mussolini s fašizmom!

Da je atentat dosegel svoj cilj, bi bila danes Italija brez dvoma v plamenih prevrata, ki bi bil končno veljavne dookoli usodo fašizma in njegovega režima: ali Savoja, ali Mussolini, drug poleg drugega pa ne več.

Turobnovelčastna zadnja pot dr. Eda Lukinića

Karlovac, 12. aprila

Današnji pogreb narodnega poslanca, bivšega predsednika Narodne skupščine in večkratnega ministra dr. Eda Lukinića je bil veličastna žalna manifestacija za možem, kakršnih je malo med nami. Z zastopnikom Nj. Vel. kralja, z odposlancem vlade, delegatom predsedništva Narodne skupščine, s tovariši in prijatelji pokojnika, z njegovo famlijo so tisoči in tisoči naroda spremili pokojnika po žalobno razsvetljenih mestnih ulicah daleč ven na Dubovačko pokopališče k zadnjemu počitku. Odigravali so se ganljivi prizori in zlasti veliki poslovlilni govor Sv. Pribičevića, ki je v imenu SDS in v imenu prijateljev zaklical dragemu pokojniku poslednji zbogom, je globoko pretresel množice.

Zastopniki vseh strank, izvzemši SLS, so manifestirali ob njegovi krsti, da je Lukinićeva smrt izguba za ves narod, in so to ob odprtem grobu v ganljivih besedah povdarili. Tako je Lukinićeva oseba še v smrti za hip mogoča prerušiti bojne klince, ki v današnjih težkih časih odmevajo z vseh strani, ter ustvariti trenutek političnega premirja. In ob Lukinićevem grobu je nekak tako zmagovita ideja hrvatskosrbske koalicije, katere pobornik je bil pokojnik, v novi in izpopolnjeni obliki KDK v globokem žalovanju za zvestim svojim borcev na usta Pavla Radića manifestirala svojo solidarnost in svojo nepremagljivost. KDK je ob krsti E. Lukinića, moža, ki ni nikdar prelomil besede in pustil zastave iz rok, prisegala, da bo še tesneje stisnila svoje vrste in vodila narod do zmage.

★

Z opoldanskimi vlaki so iz vseh strani prispeli pogrebniki. Vse mesto se je kmalu po drugi uri zbralo na prostornem trgu preč hišo žalosti in po ulicah, v katerih so gorele svetiljke. Kralja je zastopal na pogrebu komandant mesta polkovnik Vučković, vlado minister pošte Kujundžić, predsedništvo Narodne skupščine tajnik Lujo Valter, od kluba SDS pa so bili navzoči predsednik g. Svetozar Pribičević in narodni poslanci gg. dr. Žerjav, dr. Kramer in drugi. Poslanski klub HSS so poleg številnih drugih poslancev zastopali gg. Pavle Radić, dr. Pernar, dr. Shvegel in Ivan Pucelj, zastopani pa so bili tudi poslanski klubi radikalne stranke, demokratske stranke in JMO po posebnih deputacijah.

Krsto je pokrivalo okrog 40 vencev, med katerimi je bil posebno lep venec g. Svetozarja Pribičevića z napisom: »Vernom dragom prijatelju — Svetozar«, nadalje venca poslanskega kluba KDK in poslancev SDS.

Cerkvene obrede je opravil kanonik Janko Barle, ob asistenci številne duhovščine. Preden je krenil sprevoa na pokopališče, je zapelo karlovaško pevsko društvo »Zora« žalostinko, nakar se je prvi poslovlil od pokojnika v imenu vlade poštini minister dr. Kujundžić, ki se je v svojem govoru spominjal velikih zaslug pokojnika za domovino.

Za ministrom je povzel besedo predsednik SDS g. Sv. Pribičević, ki se je v toplem in ganljivem govoru poslovlil od pokojnika. Izjavil je med drugim:

»Po svoji naravi optimist in idealist je znal naš Edo vedno najti pota, da je svoje cilje in težnje spravil v sklad z modernimi potrebami svojega naroda. Svojo mladost je preživel v težkih nacionalnih bojih. Nikdar ni mislil nase in na svoje, kadar je bilo treba braniti narod in domovino. Nikdar ni ščitil samega sebe, marveč se je izpostavljal vselej največjim naporom in nevarnostim, kadar je šlo za narodne zadeve. Nikdar se ni rnil v prve vrste, nikdar ni iskal slave. In vendar je bil vedno med prvimi. On, ki se ni nikdar potoval za časti, je bil deležen najvišje časti, ki jo more dati narod svoemu sinu, bil je predsednik Narodne skupščine v svoji osvobojeni domovini. Pokojnik Edo je bil gospod in kmet, gospod in demokrat, gospod in človek naroda in to ga karakterizira kot svetlo pojav v našem političnem življenju.

In Edo Lukinić kot prijatelj? Teško bi se našel človek, ki bi ne priznal, da je bil pokojnik zvesta in poštna duša, kakor jo je le teško najti in kakršna se rodi le vsaka desetletja. Preveč pa je bil zavzet z delom za svoj narod in ni imel mnogo časa, da se posveča onim, ki jih je ljubil. Ko sva se zadnjič razšla v Beogradu, sva se dogovorila, da ga obiščem po splitskem shodu. In prišel sem na obisk. In z onega praga, preko katerega sem tolikokrat hodil na njemu in bil vedno ljubeznjivo in prišlo sprejet, moram danes imeti poslovlilni govor dragemu nepozabnemu prijatelju.

Njegov spomin bo trajno živel med nami in ko mu izročam zadnji pozdrav v imenu svojih tovarišev, v imenu KDK, mu kličem: Slava našemu imenu, zvestemu, nepozabnemu prijatelju, velikemu narodnemu borcu Edu Lukiniću!»

Po Pribičevićevem govoru, ki je ganil mnoge poslušalce do solz, saj se mu je poznalo, da prihaja od srca, je ogromna povorka krenila na pokopališče v Dubovac. V sprevodu je šla vsa šolska mladina iz Karlovca, sokolska godba, godba poštinih nameščencev iz Zagreba, zastopniki društev in korporacij, gasilci, vojna muzika, oddelek šole rezervnih oficirjev, poštini uslužbenci, deputacije iz vseh krajev države in nepregledna množica občinstva. Po ulicah, koder se je pomikal sprevod, je tvorilo meščanstvo gost špalir. Ves Karlovac je bil na nogah. Da izkaže zadnjo čast svojemu velikemu sinu.

Na grobu je prvi sregovoril župnik Veslaj, ki je naslikal pokojnika kot temeljitega človeka in dobrega kristja.

na, s katerim izgubi dubovaška župnija darežljivega cerkvenega predstojnika. V imenu Narodne skupščine se je poslovlil tajnik g. Lujo Valter, ki je v svojem govoru povdarjal, da je z dr. Lukinićem legel v grob najboljši med najboljšimi in da ga ne oplakuje samo njegova rodbina, marveč vsa domovina. Zelo lep govor je imel tudi g. Pavle Radić v imenu poslanskega kluba HSS; v svojem govoru je zlasti podčrtal, da je dr. Lukinić postal žrtev svojega neumornega in nesebičnega dela za korist celokupnega naroda. Govorili so tudi predstavniki poedinih parlamentarnih klubov, v imenu Slovencev pa se je poslovlil od pokojnika poslanec g. Ivan Pucelj. V lepem nagovoru je karlovaški mestni župan g. Butorac orisal zasluge pokojnika za razvoj rodne mesta, kot zadnji pa se je poslovlil v imenu SDS v Karlovcu dr. Milan Vujičić. Med plakanjem množice so spustili krsto v mračni grob. V mehki zemlji na prijaznem holmcu v Dubovcu spi dr. Edo Lukinić večni sen ...

Bila mu lahka zemljica domača.

Turčija in Italija

Dunaj, 13. aprila. s. Sotrudnik »Neue Freie Presse« se je razgovarjal s tukašnjim turškim poslanikom Mehmedom Hami begom, ki je imel z zunanjim ministrom Ruđi begom več razgovorov in sicer pred odhodom iz Angore v Zenevo in sedaj v Carigradu po povratku iz Milana. Poslanik je izjavil, da so vse vesti o kakem namenu vanem nenačadalem aktu med Italijo in Turčijo neresnične. Razgovor med Mussolinijem in turškim zunanjim ministrom se je nanašal samo na trgovinske odnose obeh držav, ki so se v zadnjih letih zelo razširili. Tozadevna pogajanja so zaradi tega zelo nujna, ker poteče v prihodnjem letu sedaj veljavna trgovinska pogodba med obema državama.

Preiskava na Madžarskem

Zeneva, 13. aprila. s. Kakor se izve, sta angleški in švedski strokovnjak, ki ju je Društvo narodov imenovalo kot strokovnjaka za izdelovanje in trgovino z orožjem, skupno s pristojnimi uradniki tajništva Društva narodov zapustila Zenevo in odpotovala na Madžarsko. Komisija bo na liču mesta uvedla preiskavo o uvozu strojnica, ki so bile na monostrskem kolodvoru zaplenjene. Ta izvoz je bil v nasprotju s določbami trianonske mirovne pogodbe. Poročilo bo pod vodstvom nizozemskega zunanje ministra proučil odbor trojice, ki bo o stvari poročal na junijskem zasedanju sveta Društva narodov.

Zeneva, 13. aprila. g. Preiskovalna komisija za monostrsko afero je ob 13. z dnajšim brzovalkom zapustila Zenevo in odpotovala na Madžarsko. V komisiji so novi direktor razorožitvene sekcije sir Eric Colban, direktor tranzitne in prometne sekcije in dva civilna strokovnjaka za orožje, ki jih je imenoval predsednik stalne vojaške komisije Društva narodov. Imena teh strokovnjakov niso znana. Znano je le toliko, da je prvi direktor neke velike angleške, drugi pa inženjer neke švedske tovarne za orožje. Uničene strojnice in njihovi sestavni deli so spravljani v Rakothu. Inozemski železniški strokovnjak bo proučil listine, ki jih bo dala na razpolago madžarska vlada. Delo bo trajalo približno teden dni. Odbor trojice se bo najbrže sestel v Haagu.

Madžarske intrige

Praga, 13. aprila. h. »Prager Presse« na stopa zelo ostro proti ponovnim potvarjanjem v madžarskem časopisju. Zunanji minister dr. Beneš je podal zastopniku amsterdamskega »Telegraafa« izjavo, ki jo je madžarsko časopisje prikrojilo po svoje. »Prager Presse« pravi, da je to nov dokaz za metode, ki se jih poslužuje Budimpešta v boju proti trianonski pogodbi. Posebno se obrača list proti izjavljanju »Az Ujsa« ga, iz katerih je razvidno, da se madžarska propaganda ne straši niti tega, da po tvorja izjave vodilnih državnikov Male ante, če je treba podkrepiti strujo za revizijo trianonske pogodbe. V besedilu »Az Ujsa« so izloženi samo posamezni deli dr. Beneševje izjave, ter sestavljeni tako, kakor bi bil »dr. Beneš zagovarjal revizijo trianonske pogodbe.

Zopet umori v Maroku

Capablanca, 13. aprila. (be.) Uporniki so umorili na poti v južni Alžir pet francoskih avtomobilistov.

Izprtje 250.000 kovinskih delavcev

Berlin, 13. aprila. (be.) Zveza saksonskih kovinskih industrijalcev je izprla včera 250.000 delavcev.

Komunistična zarota na Japonskem

Tokio, 13. aprila. s. Aretacije komunistov se nadaljujejo. Policija je izvedla v lokalu, kjer se je vršilo tajno zborovanje, preiskavo in aretirala 12 članov sveta delavske lige, ki je bila pred kratkim razpuščena. Tudi v Kiotu je bilo več oseb aretiranih.

Kanadska trgovina z Evropo

Ottawa, 13. aprila. (be.) Kanadski zbornici je bil predložen v ratifikacijo trgovinski dogovor s Českoslovaško. Isto tako so bile predložene zbornici v ratifikacijo estonska, madžarska, latška, portugalska, rumunska in jugoslovenska trgovinska pogodba.

Ostavka portugalskega pravosodnega ministra

Lizbona, 12. aprila. (be.) Pravosodni minister Rodrigues je demisijsiral.

Tornado v Mehiki

Mexico City, 12. aprila. (be.) Strahoviti tornado je poškodoval več mest države Coahuila, kjer so pretrgane vse brzojavne in telefonske zveze.

Naši kraji in ljudje

60-letnica Čitalnice v Ljutomeru

Ljutomer, 13. aprila

V nedeljo 15. t. m. ob 15. uri bo praznovala tukašnja Čitalnica svojo 60-letnico v Sokoškem domu.

Tiskano »Povabilo« k ustanovitvi je datirano z dne 15. decembra 1867.; podpisali so ga naslednji ugledni Ljutomercani: Matija Zemljčič, Ivan Kukovec, dr. Anton Klemenčič, Ivan Vučina, dr. Jakob Ploj, I. D. Huber in dr. Valentin Zarnik.

Odloček iz tega povabila se glasi: »Napravila so se in napravljajo se še po vsej slovenski deželi društva po imenu Čitalnice, katerim je naloga in dolžnost, našemu krasnemu, premilemu jeziku stare pravice in nekdanje spoštovanje zopet pridobiti. Tudi pri nas v Ljutomeru se bode sredi januarja 1868. leta po novi postavi čitalnica odprla, kjer bode postalo ognjišče za likanje domače besede, za izpeljavo domačih veselic, za čitanje posebno domačih knjig in časopisov. Da bi cvetela, da bi napredovala in lep sad obrodila, potrebuje krepke mnogobrojne podpore. Obračamo se torej k vsem stanovom, najbolj pa k Vam, možje kmečkega stanu, da Vi, pri katerih je še lepa slovenska beseda in šega čista in nepokvarjena ostala, v največjem številu k čitalnici pristopite za ude. Kaj bode vsakdo pri njej užival, ktere pravice in dolžnosti imel, vidi se iz pravil. Torej še enkrat, na noge, možje, da se domača stvar povzdigne.«

Pravila so se predložila v odobrenje c. kr. namestniku v Gradec. 58 članov je pristopilo k Čitalnici, ki so zložili skupaj 65 goldinarjev 60 krajcarjev. Na prvem običnem zboru 2. februarja 1868., ki se je vršil v Furlanovi gostilni v posebnih čitalniški sobi (danes hiša g. Wirtha na Glavnem trgu) je bil izvoljen za predsednika Ivan Kukovec, a za tajnika dr. Valentin Zarnik. Čitalniški odbor je začel takoj s pripravami za tabor, ki se je vršil 9. avgusta 1868. v Huberjevem logu. Taboru je predsedoval dr. Jakob Razlag, zapisničarka sta bila Raponc in Zeleznik. Prvi govornik na taboru je bil Ivan Kukovec, ki je razlagal paragraf 19. državnega osnovnega zakona in govoril o »Slovensčini pri uradih«, nakar je bila sprejeta resolucija, da se zahteva od uradov, dopisovanje v slovenskem jeziku. Drugi je govoril dr. Valentin Zarnik o snovi »Slovenski jezik pri župnikih in škofiji«. Resolucija se je glasila: »Ljudstvo zahteva slovenske listine in dokumente od župnij in škofij.« Tretji govornik, Božidar Raič, je zahteval uvedbo slovenskega jezika v šolah. Bila je sprejeta naslednja resolucija: »V ljudskih šolah naj bo izključno slovenski učni jezik v vseh, tudi v višjih razredih. Tudi v srednjih šolah mora postati slovenski učni jezik.« Božidar Raič je še enkrat nastopil in govoril o ujedinitvi slovenskih pokrajin. Ob koncu je še govoril dr. Vošnjak in zahteval izvršilno naredbo k paragrafu 19. državnega osnovnega zakona.

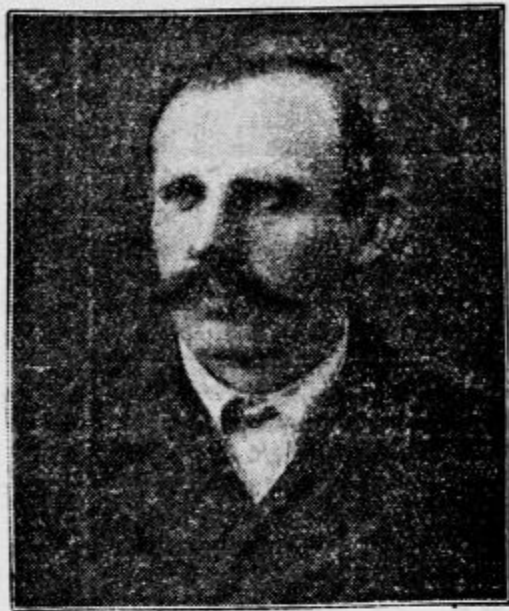
Od ustanovitve do začetka svetovne vojne je bilo delovanje Čitalnice prav živahno. Veliko nalogo je izvršila Čitalnica na polju narodne proslave in prosvete. Med svetov-

no vojno je bilo njeno delovanje ukinjeno. Po vojni pa je posvetila vso pozornost izpopolnitvi svoje ljudske knjižnice, katero obišče vsako nedeljo 60 do 80 ljudi. V knjižnici delujejo 3 knjižničarji (Zacherl, Kjudrova, Cvek). Ostalo kulturno delo pa je Čitalnica prepustila drugim narodnim društvom, ki so večinoma vsa izšla iz nje ali pa so čitalničarji dali vsaj inicijativo za njeno ustanovitev.

Jakobu Nemcu v spomin

Sv. Jurij ob Ščavnici, 13. aprila

Kakor smo že poročali, so truplo Jakoba Nemca, ki so ga pogrešali že od 29. marca, po napornem iskanju oblasti in vsega pre-

bivalstva naših na velikonočni ponedeljek pri jezcu očeslavskega mlina. V naslednjem prinašamo kratek opis življenja in delovanja tega vrliga kmečkega organizatorja.

Jakob Nemec je bil rojen l. 1876. Ljudsko šolo je obiskoval pri Sv. Jurju ob Ščavnici, nakar so ga oddali skrbni starši v takratno nemško gimnazijo v Mariboru. V šoli je sicer jako dobro napredoval, vendar ga šola ni posebno veselila. Po dovršenem IV. gimnazijskem razredu je kratkoma ostal doma ter pričel z organizacijo kmečkih mladeničev. Zanimivo je, da je ustanovil skoro vse okoliške tamburaške zbornice.

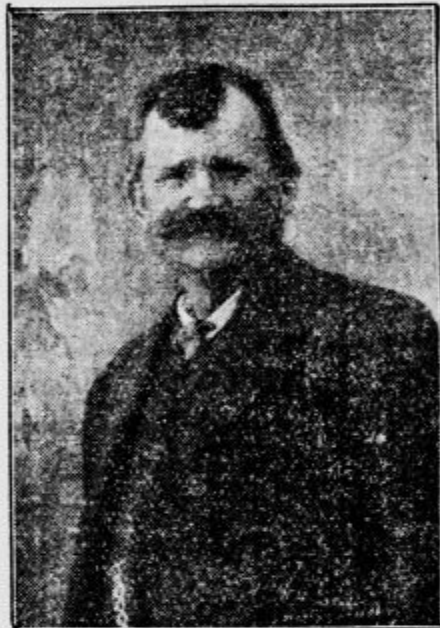
Pokoju je energično zasledoval svoj cilj: preporod kmečkega ljudstva. Neumorno je prirejal praktične tečaje in predavanja stanovskega in prosvetnega značaja. Kljub mladosti je rastele njegove ugled med sosedmi in prebivalci. Postal je načelnik Galskega društva v Dragotincih, ki je pod njim stalno napredovalo; kmalu je postal župan občine Okoslavci, kjer je nesebično deloval 16 let. Med svetovno vojno se je posvetil karitativnemu delu s tako požrtvovalnostjo, da mu je prebivalstvo nadelo naslov »oče vdov in sirot«.

Kot načelnik Kmetijske podružnice, ki jo je vodil do svoje tragične smrti, je pokojnik razpečal na tisoče žlahtnih sadnih dreves in priznane najsilovitejših vrst ter s tem dvignil sloves našega sadja in vina. Njegova skrb je bila poleg tega posvečena vzornemu kmetijskemu knjigovodstvu, ki ga je sam vodil ter bil dvakrat zanj odlikovan. Z vso vmeno se je posvetil tudi vzornemu čebelarstvu in ustanovil organi-

zacija čebelarjev. Kot takega ga je celo Avstrija, ki je Slovence mačehovsko tretirala, dvakrat odlikovala.

Pokoju je nad 20 let deloval tudi pri okrajnem zastopu v Gornji Radgoni. Po njegovem dolgoletnem prizadevanju se je zgradila cesta Sv. Jurij-Sv. Anton, s čimer je sedaj upostavljena direktna zveza z Mariborom. Za povzdigo živinoreje je ustanovil Bikorejsko zadruzo. Stremel je, da se uvedejo čiste živalske vrste; pozabil ni niti na kokoši: uvedel je slovit jačča, rico starostajersko kokoš. Organiziral je tudi gornje-radgonsko gasilsko župo ter dosegel, da so nemški Apačani prevzeli slovenska povelja. Pozneje je razdelil to gasilsko župo na dve ter sam načeloval šentjurški gasilski župi od l. 1919 dalje. Pokojnik je nadalje še ustanovil Nabavljajno in prodajalno zadruzo »Zveze kmetijskih podružnic za srez Ljutomer«.

Kot načelnik hranilnice in posojilnice pri Sv. Jurju ob Ščavnici je pokojnik stremel za odpravo prisilne prodaje in razkosavanja kmečkih posestev. Kot vzoren mladi, noliub in vzoren oče je kot odbornik tukašnjega krajnega šolskega sveta dosegel kljub politični napetosti prav lepe uspehe. Ker je slovel kot vzoren gospodar, so mu naše oblasti poverile tudi sekvesturo nad imetjem grofa Studenberga, za kar je prejel celo pohvalo. Blagi pokojnik je bil imetnik 7 odlikovanj. Za njim žaluje ves ljutomerski okraj in vsi, ki so ga poznali.

Vinko Pernat †

veleposestnik in gostilničar v Sv. Vidu pri Ptuj, o čigar nenadni smrti je »Jutro« 12. t. m. poročalo. Pokojnik je bil rojen leta 1860. v Cirkovcih. L. 1888. se je priženil v Sv. Vid na dedno posestvo svoje žene, ki ga je vztrajen in podjeten, kmalu razširil v današnje veleposestvo. Usoda je hotela, da je legel v grob prav za 40-letnico svoje poroke, ki bi jo imel v kratkem slaviti. Pokojnik je bil zvest pristaš in vnet delavec SDS.

Jutri velika komična

MATINEJA

Pričetek ob 11. uri dopoldne. Vstopnina Din 4.— za vsak sedež.

Kino »Ljubljanski dvor«.

Letalska nesreča v Novem Sadu

Poročnik Anton Šimunović smrtno ponesrečil

Novi Sad, 13. aprila.

Včeraj popoldne se je pripetila v Novem Sadu strašna letalska nesreča. Pilotovec poročnik Anton Šimunović se je dvignil v zrak na aparatu »Devoitine« in nenadoma iz docela neznanih vzrokov treščil iz velike višine na zemljo. Aparat se je popolnoma razbil. Šimunović je ostal na mestu mrtve. Nesreča se je pripetila na terenu med aerodromom in Rumenko.

Pokoju Šimunović je veljal za enega najboljših aviatikov na novosadskem aerodromu, bil je resen in zelo spreten oficir. Bil je eden prvih, ki je skakal iz aeroplana padobranom. Lani je ob priliki tekme za »Kraljev pokal« meseca septembra prejel prvo nagrado. Njegova smrt je vzbudila splošno sočutje.

zadnjič in da se potem odstavita za več let z repertoarja. Za obe predstavi veljajo znižane cene.

Celjsko mestno gledališče. V režiji gosp. ravateljstva Bistine se pripravljajo »Događevine vrliga vojaka Švejk«. Uloge so v rokah najboljših celjskih igralcev.

Koncert ljubljanske Glasbene Matice v Kranju

Po šestletnem presledku je obiskal Kranj na velikonočni ponedeljek polnoštevilni nad 100 pevcev in pevki broječi mešani zbor ljubljanske Glasbene Matice, ki je priredil v gledališki dvorani Narodnega doma pod osebnim vodstvom direktorja konservatorija gosp. Mateja Hubada sijajno uspehi koncert. Program je obsegal zgodovinske, moderne in najmodernejske slovenske in jugoslovenske kompozicije, ki jih bo zbor izvajal na svoji turneji po Češkoslovaškem in na Dunaju v drugi polovici t. m. Najprivlačnejše točke sporeda so bile tri a capella skladbe našega rojaka madrigalista Gallusa — Petelina: Musica noster amor. Caus et perennis gloria in Ave Maria, ki spadajo med najboljše skladbe tedanje dobe in se odlikujejo po velikosti osnutka in kontrapunktnem snovanju, a so navzlic temu preproste, prirčne in zelo pevne.

V dosegu zvočnih efektov je razdelil i Gallus po Willaertovem receptu pevce v dva zbora. Vsak glasbenih ve, kako težko je izvajati v masah take v polifonem slo-

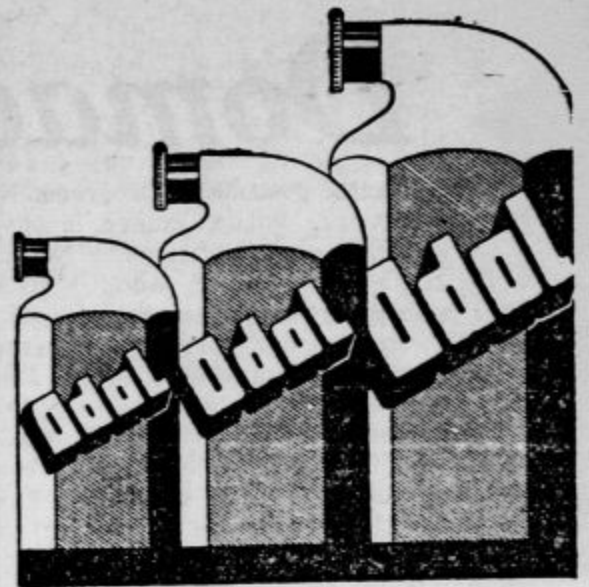
Nepoboljšljiva tatica in sleparica

Ljubljana, 13. aprila

Marta Zupančičeva iz Novega mesta ima 33 let in je veljala pred leti vsaj pred gostili, ki jim je stregla kot natakarka v gostilnah, v katerih je bila zaposlena, za imenitno dekle. Čas je potekal in nenadoma ni bilo Marte več videti v gostilni. Šele tekoma časa so zvedeli gostje, ki so se zani-mali za usodo svoje oboževanke, kaj je z njo. Takrat je odšla Marta na deželo, se sprilazila tamkaj z nekim navihancem, ki je po vaseh napravljal v rule hiše prav nezaželjene obiske. Bil je to nevaran tat in vlačugar, ki je menda baš zaradi teh lastnosti avanturistično razpoloženi Marti nemalo ugajal, saj je tudi ona sama kot 17-letno dekle prebivala med tatinsko družino v zaporih deželnega sodišča.

Služba natakarkice Marti sploh ni kaj ugajala in se je zato po presledku let kmalu zopet privadila potepinskega življenja. Nehvaležnega fanta, s katerim se je družila več mesecev, je sama zapustila in pričela voditi tatinski posel na svojo roko. Nekoč se je oglasila v Kranju, kjer je zaprosila za prenočišče v gostilni poleg kolodvora. Pomoči je navihanka prebrskala vso hišo in odnesla razno obleko in dragocenosti.

Kmalu zatem so jo prišli na tatinskih pohodih orožniki na Dolenjskem ter jo izročili sodišču. Marta je bila obsojena kot že stara likrat predkaznovana tatica zaradi te pustolovščine na 1 leto ječe. Na prosto je prišla šele letos marca meseca in se je v Ljubljani zadrževala le kak dan, nakar se je odpeljala zopet proti Gorenjski. Ustavila se je v Stari Loki, kjer je izrabila razna stara znanstva in izvabila s pomočjo nekih pisem od posestnika Janeza Berčiča več stotakov. Takoj zatem pa se je odpeljala na Dolenjsko, kjer je v okolici Novega mesta zopet za denar oslepila posestnika Antona Petriča. Z nekaj gotovine v žepu se je pojavila nato v Ljubljani, kjer je na izredno prekan način izvabila od nekoga v restavraciji Miklič zavoj raznega blaga. Medtem je zaradi zadnjega primera, ko jo je aretirali neki policijski agent, prestala zopet teden dni zapore in se je potem odpeljala v Litijo ter v litijski oko-

Znanstveno je potrjeno in dokazano:

Odol je najboljšo sredstvo za nego zob in ust.

»ODOL« se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in brivnicah.

licil v vasi Verneku zopet okradla nek ga posestnika. Tamkaj pa so jo pograbili orožniki in jo utaknili v zapor. Tako jo Marta, tisto svojočasno rdečelično dekle, čije obraz pa sedaj kaže že pečate zaporov, sedelo zopet kako leto v stari družini med zidovi ljubljanskega sodišča.

ČEKA

Strahoviti doživljaji s ruskim boljševiškim mornarjem Zajemkom. — Vzvišene himne ljubavi za rojstno zemljo.

Veliki »Ufa«-večeljni pride!

Kino »DVOR«.

Strahovita družinska tragedija v Zagrebu

Matí prerezala 3 in polletni hčerki vrat in si potem zasadila nož v srce

Zagreb, 13. aprila.

Snoči se je odigrala v kletnem stanovanju na Trnjanski cesti strahovita tragedija, ki je po svojih groznih podrobnostih edinstvena v analizi zagrebške policije. Okoli 19. ure je obvestila stražnica na Trnu dežurnega uradnika policijskega ravateljstva g. dr. Babič, da je stanovalec v hiši št. 56 na Trnjanski cesti Dimitrije Mrkša našel v kletnem stanovanju natakarko Franjo Lipovška natakarko ženo Ljubico v mlaki krvi z velikim kuhinjskim nožem v srcu, a poleg nje njeno 3 in polletno hčerko Slavico s skoro odrezano glavo.

Na kraj tragedije se je takoj napotila policijska komisija, ki se je uverila, da je bila prijava le prerisnica. Komisiji se je nudil grozen prizor: Nesrečna žena je z dolgim, ostrim nabrušenim kuhinjskim nožem prerezala vrat svoji hčerki Slavici in se potem z istim nožem zabodla v srce. Otrok in žena sta bila očitno takoj mrtva.

Mož pokojne Ljubice, natakark Franjo Lipovšek je prišel zvečer domov; ko je zaznal za smrt svoje žene in hčerke, ga je tako pretreslo, da je bil skoro ob pamet.

O vzrokih, ki so dovedli nesrečno, šele 23 let staro ženo do obupnega dejanja, je preiskava dognala naslednje podrobnosti: Franjo Lipovšek je vzel pred kratkim v zakup posestvo svoje sestre Amalie Weissove pri Sv. Petru pri Zidanem mostu (?). Zakupnine je plačal 5000 Din. Med Lipovškom in njegovo sestro je prišlo do preprirov, ki so se obravnavali pred sodiščem. Weissova je prijavila sodišču v Laškem, da jo je Lipovšek napadel. Na temelju njene prisrge je bil Lipovšek obsojen na tri dni zapore, ki ga je odselel pretekli mesec. Medtem mu je baje sestra pretila še z nadaljnjim preganjanjem. Te okolnosti so zelo vplivale na Ljubico Lipovškovo. O svojih mukah je pisala svojim staršem v Ljubljano v Bosni vendar pa ni prejela od-

govora, kar jo je še bolj pretreslo, ker je sicer od doma redno dobivala odgovore na svoja pisma.

Na veliko soboto je dobil Franjo Lipovšek službo natakarkarja v zagrebški kavarni Palmotič. Lipovškova pa se nikakor ni mogla otrestiti svojih težkih misli, čeprav jo je mož tolažil, dokazujejoč ji, da se je vse okrenilo na bolje. Tako je očitno sklenila da izvrši samomor. Ker je strastno ljubila svoje dete, ni hotela ostati brez Slavice. So sedje so izjavili, da niso slišali iz Lipovškovega stanovanja nikakih klicev. Ker sta bili obe dani Lipovškove obliči s krvjo, je verjetno, da je z levico zatislila detetu usta, da ne bi klicalo, z desnico, v kateri je držala nož pa mu je prerezala vrat. Sebi je nož zasadila s tako silo v srce, da se je celo leseni ročaj zadril globoko v meso.

Danes ob 5. 7. 8. in 10.

»Ufa«-večeljni:

PANIKA

Veliki pustolovski detektivski roman v 2 delih naenkrat 10 delanj.

Harry Piel, Dary Hahn.

Do danes največja filmska senzacija! Napetost vsebine je taka, da je prav čudež, da gledalce ne objame panika, ko gledajo to senzacionalno delo!

Telefon 2730.

Kino »DVOR«.

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 14.: »Danes bomo tihi« Izven. Ljudska predstava po znatno znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 15. ob 10. dopoldne: I. N. R. I. Znižane cene. Izven. — Ob 3. dopoldne: I. N. R. I. Znižane cene.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 14.: Zaprt. Nedelja, 15. ob 3. dopoldne: »Madame Butterfly«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob pol 8 zvečer: »Poljska kri«, opereta. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 16.: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 14.: »Logarjeva Krista«. C. Kuponi. Znižane cene. Zadnjičkrat. Nedelja, 15. ob 3. dopoldne: »Pasijon«. Znižane cene. Zadnjičkrat. — Ob 8 zvečer: »Rigoletto«. Prvič.

Današnja operna predstava »Mignon« od-povedana. Gledališka uprava v Ljubljani opozarja gledališko občinstvo, da je morala vsled obolenosti Davidove in vsled obolen-

sti gđ. Popovičeve, ki je bila tako ljubezniva, da je pred par dnevi prevzela ulogo Filine, odpovedati nocojšnjo uprizoritev Thomasove opere »Mignon«. Gledališče ostane ta večer zaprto in uprava prosi, da vzame občinstvo to na znanje.

Dramska predstava v Ljubljani po izredno znižanih cenah. Danes, v soboto zvečer se uprizori v ljubljanski drami elektna komedija »Danes bomo tihi« kot ljudska predstava po izredno znižanih cenah. »Danes bomo tihi« je vlezabavna komedija z novim kupletom, katerega je napisal za gosp. Kralja kapelnik gosp. Balatka. Cene od 15 Din navzdol.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo, dne 15. t. m. se uprizori v dramskem gledališču pasijonska igra I. N. R. I. Prva uprizoritev je dopoldne ob 10., druga popoldne ob 3. Pri obeh predstavah sodeluje muzika dravske divizijske oblasti in velja jo znižane dramske cene. V operi se poje dopoldne ob 3. »Madame Butterfly« z go Staller Stotter v naslovni ulogi; zvečer pa izvrstna opereta »Poljska kri« v običajni zasedbi. Obe predstavi sta ljudski in velja jo tudi zanje znižane cene.

»Logarjeva Krista« in »Pasijon« zadnjič na mariborskem odru. Opozarjamo, da se uprizorita imenovani igri na mariborskem odru v soboto, oziroma v nedeljo popoldne

Domače vesti

* **Nov nemški poslanik v Beogradu.** Naše ministrstvo za zunanje zadeve je obveščeno, da je za novega zastopnika Nemčije v Beogradu imenovan dr. Adolf Kvestner, bivši minister pravde in nemški poslanik v Rigi. Dosedanji nemški poslanik v Beogradu g. Olshausen je premeščen v Južno Ameriko.

* **Izpremembe v državni službi.** Z ozirom na določbo finančnega zakona so upokojeni: pomočnik ministra za socialno politiko dr. Janko Hočvar, glavni revizor pri carinarnici v Ljubljani Karel Grčić in strokovni referent za vinogradništvo v mariborski oblasti Josip Zabavnik. V moški kaznišnici v Mariboru so upokojeni višji kazniški pazniki Franc Gulič, Josip Ferjančič in Vasilij Cvijanović ter paznik Karel Sever; ostavko na državno službo pa so podali kazniški pazniki Emil Leskovšek, Ivan Stopar in Alojzij Mihelin. Premeščena sta: sodnik Josip Rus od okrajnega sodišča v Gornji Radgoni k okrajnemu sodišču v Višnji gori in kazniški paznik Ivan Makuc iz Maribora za jetniškega paznika k jetnišnici deželnega sodišča v Ljubljani.

* **Imenovanje v državni službi.** Geometer Fran Osele pri okrajni katastrski upravi v Celju je imenovan za šefa okrajne katastrske uprave v Ptuj.

* **Iz naše državljanske zveze so stopili:** Marija Koprivnikova in Margareta Koprivnikova, gospodinj in Moravskem Sunperku, pristojni pri Sv. Kunigundi na Pohorju, ki sta sprejeti v češkoslovaško državljanstvo, in Ivan Krainz, privatni uradnik v Gradcu, pristojen v Podvinicih pri Ptuj, ki je sprejet v avstrijsko državljanstvo.

* **Študijske štipendije za Francijo.** Kakor razglasi rektorat ljubljanske univerze, je francoska vlada razpisala za našo državo nekaj študijskih štipendij za leto 1928-29. Nekaj kandidatov za te štipendije bo predlagala ljubljanska univerza. Kompetentni, ki morajo obvladati francosko tako, da bodo lahko razumeli predavanja na francoskih visokih šolah, naj izpolnijo »in duplo« predpisani formular (formularji se dbe na rektoratu ljubljanske univerze) in ga prilože ob enem s kvalifikacijo strokovnih profesorjev svoji prošnji. Prošnjo je treba napisati v francosčini; v njej naj se navede dosedanj študij in pa stroka, zaradi katere želi kompetent na Francosko. Prošnje morajo biti vrožene na rektoratu najkasneje do 28. t. m.

* **Državni uradniki in javna podjetja.** Pišejo nam: Po čl. 359 finančnega zakona za leto 1928-29 je vsem aktivnim državnim uradnikom prepovedano, biti član upravnega ali nadzorstvenega odbora v javnih ustanovah bodisi čisto državnih bodisi pod državnim nadzorstvom stojičih. Izvzeti so samo slučajji zadržanih uradnikov ustanov in onih ustanov, kjer to zakon izrecno dopušča. Ako se tak primer pristojnemu ministru javi, pozove minister dotičnega uradnika, da se v roku enega meseca umakne iz ustanove in to dokaže. V nasprotnem slučaju razglasi minister njegovo službeno mesto za izpraznjeno. — Kaj misli finančni zakon pod takimi »javnimi ustanovami«, ni jasno. Vsekakor znači poostreitev člena 97 uradniškega zakona, ki je določal samo, da državni uslužbenci ne smejo biti člani upravnega ali nadzorstvenega odbora pridobitnih družb ali združenj za vzajemno podporo, ako morajo po svojem položaju v državni službi voditi nadzorstvo takih ustanov ali odločati in oddajati mnenja o predmetih, v katerih je zainteresirana katerekoli takih ustanov. Za ostale državne uslužbenice je zadostovalo, da so prijavili članstvo v odborih omenjenih naprav svojemu ministru. Ker čl. 359 novega finančnega zakona določa, da morajo vsi ministri priobčiti novo zakonito določbo vsem podrejenim uradnikom v svojih resorih, je minister pravde že pozval uradnike pravosodne uprave, da morajo v treh dneh izstopiti iz odborov javnih ustanov in to javiti ministrstvu do 20. aprila, sicer izgube svojo službo.

* **Izplačilo učiteljskih zahtevkov.** Na zahtevo ministra prosvete je ministrski svet dal temu ministrstvu na razpolago 18 milijonov dinarjev v svrhu, da se izplačajo vsi učiteljski zahtevki od osvobodjenja do danes. Da se to vprašanje temeljito reši, je — kakor poročajo iz Beograda — dvajset uradnikov zaposlenih z reševanjem aktov. Reši se jih dnevno približno 600. Vsi oni učitelji, ki imajo še kakše doslej nepripravljene zahtevke, se opozarjajo, da svoje prošnje čimprej predložijo.

* **Pravilnik o zračnem poštneju.** V smislu pravilnika o zračni pošti, ki so ga te dni objavile »Službene Novine« morajo vse pošiljke za zračno pošto imeti v levem kotu označbo »Z avijonom« ali »Par avijon«. Pošiljke, ki niso frankovane ali pa so frankirane nezadostno, se ne odpravljajo zračnim putem, marveč se postopa z njimi kot s pošilkami za notranjo pošto službo. Pošiljke morajo biti namenjene le v one kraje, kjer pristajajo avijoni. Poštna uprava prevzema odgovornost in daje odškodnino za izgubljene pošiljke po splošnih poštinih predpisih.

* **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 35. letošnji številki sporazum o nabiranju in najejanju kmetijskih sezijskih delavcev z ozemlja naše kraljevine za Nemčijo. Ta sporazum je bil sklenjen med Centralnim odborom za posredovanje dela v Beogradu in Nemško delavsko centralo v Berlinu. Nadalje objavlja »Uradni list« izpremembe in dopolnitve zakona o brezobrestnih posojilih združbam naseljenih dobrovolcev, poljedelcev in drugih interesentov agrarne reforme ter razglas o roku za izpraševanje prošilcev za koncesijo zidarskega, tesarskega, kamnoseškega in vodniakarskega mojstva.

* **Razpis zdravniške službe.** Pri ženski bolnici v Novem mestu je razpisana služba sekundarija z mesečno plačo 1500 Din, prosto hrano in prostim stanovanjem v zavodu. Zahteva se najmanj šestmesečna ginekološka in porodniška praksa. Prošnje naj se do konca aprila vložijo pri zastopu zdravstvenega okrožja v Novem mestu.

* **Gradba dvojne proge Zagreb-Beograd.** Po informacijah generalne direkcije državnih železnic v Beogradu je pri izgradnji dvojne tira na železniški progi Zagreb-Beograd zaposlenih približno 8000 delavcev. Doslej je zgrajenih 650.000 kubičnih metrov nasipa v dolžini 185 km. Ta dvojna proga bo tekla od Beograda do Novske v dolžini 305 km. Od Novske do Zagreba se ne bo zgradila dvojna proga, ker že obstoji posebna proga preko Siska, druga pa preko Dugega sela, na katerih se bodo samo okrepile tračnice. Stroški za gradbo druge proge bodo znašali 350 milijonov Din. Po dosedanjih progih iz Zagreba do Beograda se je moglo odpraviti v eni smeri največ 24 vlakov. v bodoče pa se bo lahko odpravilo 56 vlakov. Gradba dvojne proge se je pričela v februarju in bo do decembra letos končana.

* **Letošnje dijaške ekskurzije.** Po vesteh iz Beograda so se številne prošnje za podporo v svrhu ekskurzij tekom letošnjega leta morale odkloniti zaradi nezadostnega kredita. Zaradi tega se mnoge projektirane dijaške ekskurzije, ako so bile v programu daljša potovanja, letos ne bodo mogle vršiti. Razne šole so že izpremenile program svojih ekskurzij ter jih zamenjale s krajšimi in bližnjimi okolici.

* **Rojaki v Skopju.** Iz Skopja smo prejeli: Pozivamo vse člane Vojniške družbe, da poravnajo članarino. Vsi oni pa, ki še niso pristopili k družbi, naj to nemudoma store, ker bom s 25. t. m. zaključil nabiranje novih članov. Oglasite se pri poverniku Zmaga Porekariu, Poštna hranilnica v Skopju, med 8. in 14. uro.

Pomladanske obleke

in plašče nudi cenj. damam v najkрасnejši izbiri (samo modele) po izredno nizkih cenah trdka **FRAN LUKIČ, Stritarjeva ul.**

* **Neugodne delovne razmere v Nemčiji.** Odkar je ukinjeno vidiranje potnih listov med našo kraljevino in Nemčijo, se dogaja, da mnogo naših ljudi potuje v Nemčijo za zaslužkom. V Nemčiji pa je po poročilu našega generalnega konzula v Berlinu nad 1.300.000 brezposelnih domačinov. Zaradi tega inozemci le redkokdaj dobe delo. Naši ljudje, ki ne morejo dobiti dela in so brez sredstev, se potem obračajo na naša zastopstva ter prosijo podpore, ki je pa po navadi ne morejo dobiti, ker imajo naša zastopstva za ta namen le malenkostna sredstva.

* **Kruh v Zagrebu podražen.** Zagrebška pekarska združba je cene kruha zvišala in sicer: polbelemu kruhu za 25 par na 5.25 Din, črnemu kruhu za 50 par na 4.50 Din za kilogram; cene belemu kruhu (5.50 Din) ostane nespremenjene. Kot vzrok navaja združba, da se je moka podražila.

* **Zagrebška radiofonska postaja je podvojila oddajno energijo.** Da se ugotovi, kakšen je sprejem polane zagrebške radiofonske oddajne postaje, bo ta oddajala od danes 14. t. m. do sobote 21. t. m. vsak delavnik od pol 15. do 1.30, od 18. do 18.30 in od 23. do 23.30. Vsi oddaljeni amaterji se naprošajo, da javijo zagrebški oddajni postaji, s kakšnimi aparati jo sprejemajo in kako jo čujejo.

* **Ubój pri Vinkovcih.** Vas Slavkovec pri Vinkovcih letos ni imela baš veselih velikonočnih praznikov. Dva znana razgrajca Josip Djukić in Ivan Pavić sta sedela v gostili Lazarja Plescha ter se malo preveč nasrkala alkoholnega strupa. Spočetka mirna sta postajala vedno razboritejša, dokler ni proti večeru potegnil Pavić nož iz žepa in vzkliknil: »Vidiš, da se te ne bojim, jaz imam nož!« V tistem hipu je zgrabil Djukić Pavića za roko, mu iztrgal nož ter zamahnil z njim sedemkrat po Paviću, ki je na mestu izdihnil. Djukić se je podal z nožem v roki v Vinkovce in se sam javil orožnikom.

* **Samomor zaradi nesrečne ljubezni.** V Brodu na Savi je preteklo sredo izvršil samomor 20 letni Franjo Tafuini, hišni posestnik v Brodu. Iz lovske puške dvocevke si je pogнал v glavo krogo, ki mu je razbila lobanjo in obitala v možganih. Mladi samomorilec je kmalu nato umrl. Samomor je izvršil zaradi nesrečne ljubezni.

* **Posla v Lazarevcu oropano.** V ponedeljek ponoči so v pošto v Lazarevcu vlomili trije neznan razbojnik ter vzeli upravniku blagajniške ključke. Eden je z revolverjem v roki stražil upravnika, dva pa sta odprla blagajno ter odnesla 48.000 Din gotovine; v naglici pa sta vendar pustila v blagajni 20.000 Din. Upravnik je nenadoma pograbil stol, udaril ž njim svolega stražnika po glavi ter zbežal skozi okno. Razbojniki so med tem pobegnili. Doslej jim še niso prišli na sled.

* **Ukraden državni avtomobil.** V Kosovski Mitrovici so te dni vlomilci iz državne avtogaraje ukradli avtomobil in pobegnili z njim brez sledu. Po večernem izsledovanju je policija zalotila tatove blizu Diakovice. Bili so to madžarski vojni begunci, ki so že dalje časa kradli in ropali po Južni Srbiji.

* **Slovenska Matja naznanja:** Knjige izdijo ta mesec Kdor želi imeti vezane »Česko antologijo«, »Mojo hoio na Triglav« in »Sv. Ivano« naj to nemudoma iavi ali po dopisnici ali usno v društveni pisarni. Vezava v platnice iz najfinjšega platna najmoderneje oblike s pozlačenim tiskom stane za člane Din 12 za vsako knjigo. Camkarjeva »Zgodovina likovne umetnosti« se bo vezala vsak del posebej, torej: 1. del se 'e prihodnje leto, ko izide zadnji (3.) snopič tega dela. Ker se je »Moje hoie na Triglav« tiskalo samo 2000 izvodov, a je številno članov v zadnjem času nepričakovano hitro naraslo nad to število, prosimo tiste, ki morebiti to knjigo že imajo, da nam naznani, ali žele v zameno »Politično življenje Slovencev« ali »Večerno pesmarico« in »Pesmi o zlatolaskah« (te dve skupaj) ali pa katero drugo knjigo iz seznama knjižne zaloge, ki je članom na razpolago. Prijava članov za letošnje leto so še vedno mogoče, toda brez »Moje hoie na Triglav« v zameni s kako drugo knjigo. 764

ITO — zobna pasta najboljša.

* **Pri ljudeh z oslabilim delovanjem srca** vam pripravi kupica prirodne grenčice »Franz-Josef«, zaužita vsako jutro na tešče, lahko telesno odvajanje. Strokovni zdravniki za srce so prišli do zaključka, da celo pri težkih oblikah napak srčnih zaklopnic učinkuje voda »Franz-Josef« zanesljivo in brez vsakršnih težav. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

* **Kruh je poglavitna in vsakdanja hrana.** Zato mora biti zdrav, okusen, redilen ter cenen, kar je družinski kruh »Depac«. 19

* **Ni dovolj, če zahtevate pri trgovcu** samo žitno kavo. Teh je več vrst. Če hočete res nekaj redilnega in okusnega, potem zahtevajte Žiko v rdečem zavitku.

* **Obledele obleke barva v različnih barvah in nlsira tovarna Jos. Reich.**

* **Fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo** je prejel od dobrotnika, ki ne želi biti imenovan, znesek 10.000 Din. Plemenitemu darovalcu toplja zahvala!

Iz Ljubljane

u- **Ljubljanski oblasni odbor naznanja** vsem udeležencem natečaja za dosego osnutkov enodružinskih hiš, da se termin za vlaganje načrtov podaljša do 1. maja 1928. ob 12.

u- **Starešinska organizacija »Preporoda«** bo priredila danes 14. t. m. ob 20. akademijo s plesom v dvorani Naprednega dijaškega doma (Arena). Društveni prijatelji vabljeni. — Odbor.

u- **Preporodašči! Preporodašice!** Danes ob 17.30 se bo vršilo predavanje g. prof. O. Šesta o gledališču. Polnoštevilno in točno. — Odbor.

u- **Predavanje v društvu »Soča«** Drevi ob 20.30 uri bo predaval v Ljubljanskem dvoru prof. g. Joško Bačič o zgodovini listre. »Sočanci, Istrani in vsi prijatelji društva, ki se zanimajo in ljubite našo tužno listro udeležite se polnoštevilno tega lepega zgodovinskega predavanja. Vstop vsem prost. — Odbor.

u- **Letni občni zbor Kola Jahačev in vozačev.** »Prestolonaslednik Peter« se bo vršil v ponedeljek, dne 23. t. m. v stranskem lokalu restavracije Ljubljanski dvor z naslednjim dnevnim redom: 1.) Poročilo načelnstva (predsednika izvrševalnega odbora); 2.) poročilo tajnika, blagajnika, gospodarja in računskih preglednikov; 3.) volitev 10 novih odbornikov; 4.) prireditve v l. 1928. in 5.) slučajnosti. Člani upravnega odbora se prosijo, da se udeležijo v čim večjem številu. — Odbor. 765

u- **Mehika! Opozorjamo cenj. občinstvo,** dijaštvo in šol. mladino na današnje predstavo ZKD v prostorih kina Matice. Izredno zanimiv film se bo predvajal ob predavanju g. prof. Pavliča. Današnja predstava se bo pričela točno ob 14.30 uri, jutri v nedeljo ob 11. uri. Preskrbite si takoj vstopnice, ker bo obisk glede na nizke cene (sedeži po 2 in 4 Din) in velezanimivo vsebino kar največji!

u- **Šentjakobsko-trnovska moška podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda** javlja da se bo danes v soboto vršil občni zbor ob 20. v restavraciji g. Kavčiča na Prulah. u- **Iz mestnega središča TM.** Danes 14. t. m. se bo vršil redni kurz iz alkoholnega

PRI KATARJU

in najtežji ohripestosti kakor pri gripu, astmi, pri otrocih in odraslih deluje najbolje

Syngulin sirup in tablete

Ti preparati so pod stalno kontrolo farmakološkega instituta vseučilišča na Dunaju ter se vrh naglega in zanesljivega učinka veled prijetnega okusa radi jemljejo. Dobivajo se v vseh lekarnah (apotekah).

Revmatično trganje? — preneha!
Uporabljal Sloan's Liniment, ker on odstrani krvni pritisk, ki je vzrok skoro vseh revmatičnih bolečin. Po uporabi — bolečine takoj izginejo.

Sloan's Liniment
— odstranjuje bolečine!

PRI REVMAZMU OTEKLOSTI, PREUTRUJENOSTI, PREHLAJENJU

vprašanja ob pol 18. v Akademskem kolegiju pod vodstvom br. Cerkvenika. Po kurzu seja širšega odbora. Prosim točnost. — Tajnik.

u- **Bolniška blagajna samostojnih obrtnikov v Ljubljani** ima svoj redni letni občni zbor v sredo, dne 18. t. m. ob 19. uri v gostilni gospe Mrakove, Rimska cesta št. 4. Zaradi važnosti dnevnega reda se prošijo gg. člani, da se obneva zbor polnoštevilno udeležijo. 767

u- **Dan bonbončkov v korist Ciril Metodove družbe** je danes in jutri. Denar se zbira v nabiralnikih. 766

u- **Drobna policijska kronika.** Od četrtika na petek so bili prijavljeni policiji naslednji dogodki: 1 vlom v barako, 1 poskušeni vlom 1 tatvina orodja, 1 telesna poškodba, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 prestopki pianosti, 4 prestopki paslega kontumaca, 2 nezgodi, 1 karambol, 1 najdba volaške granate in 5 prestopkov cesno-policijskega reda. Aretiranih je bilo zopet več krošnjarjev in več oseb zaradi prosjačenja po mestu.

Najlepša postava

je spačena, če se obleka ne prilaga točno postavi. Naročajte vedno obleke pri trvdki **DRAGO SCHWAB, Ljubljana**, ki kroji znano najeleгантnejše obleke.

u- **Nesreča na Kodeljevem.** Ko se je v četrtke popoldne selil invalid Franc Cirič iz Lipičeve ulice v neko barako za Mladinskim domom na Kodeljevem, mu je pomagal pri prevajanju pohišstva ključavničarski vajenec Herman Presker. V trenutku, ko sta srečno pripeljala z vozom do malega klančka za Mladinskim domom, kjer so si nesrečni deložiranci postavili že več zaslihih stanovanjskih barak, se je hotel Preskar upreti ob voz; istočasno pa je slučajno potegnil tudi konj, zaradi česar se je imenovani spodtaknil in dobil med prečke zadnjega kolesa levo nogo, ki mu jo je kolo zlomilo pod kolonom. Ponesrečenca je moral odpeljati rešilni avto v bolnico.

Koncert

v soboto in nedeljo od 20. do 1. Restavracija »Pod Skalco«
Mestni trg šte. 11.

Turisti, pozor!

Pred odhodom v planine se ogledajte v delikatesi

K. JARC, „Pri turistu“
DUNAJSKA CESTA 7
Vsakovrstni in najceneji provijanti!

ANGLESKO SUKNO

najfinjšee vrste po solidn. cenj. dobite pri **FRANC PAVLIN, GRADIŠČE 3.**

u- **S fibortovko ga je obstrelila.** Trgovska vajenka v Jeranovi ulici št. 11, 15 letna Zofka R., je predvčerajšnjim popoldne vzele v trgovini nabasano fibortovko, s katero je v družbi nekega dečka streljala na dvorišču v star zaboji. Seveda je imela pri tem več opazovalcev, od katerih se je učenec Fran Blatnik postavil tako blizu nevarnemu mestu, da mu je eden izstrelkov udaril v stegno leve noge. Ranjeni šolarček je moral zaradi poškodb v bolnico.

u- **Vlomilci so zopet na delu.** Lesni trgovci Vojtež Braz, stanujoč v koloniji »Stan in dom« na Tržaški cesti, je prednočnem opazil plaziti se okrog njegovega stanovanja več sumljivih možkih. Ko se je pozneje podal spat, je okrog 2.30 nenadoma začul da nekdo odpira v oknu njegove spalnice lesene žaluzije. Braz je takoj skočil pokonci in stopivši k oknu opazil poleg okna na lestvi neznanega možkega, ki je bržkone v namenu, da je stanovanje prazno, hotel udreti v hišo. Braz je prizor opazoval dalje časa in zagledal zunaj dva možka. Kakor je drugo jutro doznal, sta vlomilca prinesla lestvo s sosednjega dvorišča. Neznan svedrova, ali kar sta že bila, sta skušala svojo srečo tudi pri sosedu Alojziju Remšarju, pa sta bila tudi tamkaj prepodena.

u- **Vlom v barako.** V noči na 12. t. m. so vlomili neznanj storilci v barako branjeve Ivanke Staretove na Vrazovem trgu. Zlikovci so odtrgali spodnji del vrat ter izpili po izvršenem vlamu na mestu tri pokalice in odnesli pleteno košaro, različne slaščice in razno sadje v vrednosti nad 100 Din.

u- **Že zopet tatvina kolesa.** Trgovec s kurivom g. Dominik Čebin je imel večeraj okrog poldnega opravka v neki hiši na Aleksandrovi cesti, kamor se je podal s kolesom. Kolo je pustil, med tem pa obiskal neko stranko v stanovanju, spodaj v veži in ga zaklenil. V stanovanju se je zamudil samo nekaj nad četrt ure. Ko je prišel nazaj v vežo, je na svoje veliko presenečenje zapazil, da mu je med tem neznan tat demontiral zadnje kolo in ga seveda tudi odnesel s seboj. Neznani tat je opravil svoj posel

očividno zelo brezskrbno, posluživši se celo njegovega orodja, ki ga je našel v kolesni torbici. — Na čuden način je bil okraden tudi magistratni uradnik g. Albert Derganc. Včeraj je pustil svoje kolo kakor navadno preko noči v kletni dvorani, v katero pa se je splazil ponoči neznan tat ter mu ukradel s kolesa svetiljko, iz torbice pa več orodja v vrednosti nad 300 Din.

u- **Stoječe ure pri F. Petru.** Prešernova ulica 1.

Iz Maribora

a- **Za župana v Rušah** je izvoljen ravnatelj tamošnje tovarne za vžigalice g. dr. Goršek, odlični pristaj SDS.

a- **Simfonični koncert** glasbenega društva »Drava« se bo vršil v nedeljo 15. aprila v dvorani »Uniona« ob 10. popoldne (matineja). 736

a- **Dva mlada labuda** je namestilo večeraj zlutraj Olepševalno društvo v prvem ribniku mestnega parka kot naslednika nedavno preminulega čistiljivega, starega labuda, ki je nad 30 let razveseljeval obiskovalce lepega parka.

a- **Beograjski realčani v Mariboru.** V četrtke zvečer je prispelo v Maribor 23 beograjskih realčanov pod vodstvom dveh profesorjev Dijaki hotelo obiskati še druge kraje Slovenije. Včeraj popoldne so napravili izlet na Falo, za kar jim je dala mesna občina na razpolago svoj avtobus. Danes odpotujejo v Šoštani.

a- **Povožena po avtomobilu.** Včeraj popoldne je na trzu Kralja Petra povozil privatni avtomobil pred Ruško cesto 24-letno Emo Cerni. Vzrok nesreče je neprevidnost avtomobilista, kakor tudi poškodovanke, ki ima zlomljeno desno nogo pod kolonom. Šofer je svojo žrtev sam odpeljal v bolnico.

a- **Izgubil je brez sledu** 54letni delavec tovarne za dušik v Rušah Franc Svab. Pogrešajo ga že mesec dni. Med delom mu je postalo slabo in so ga prepeljali v mariborsko bolnico, kjer pa so ga že naslednjega dne odpustili. Kam je odšel, je popolnoma neznan.

Za pomladansko sezono

si ne oglejte samo izložb, ampak tudi posetite našo trgovino z izbrano zalogo najmodernejših vzorcev

JOS. ROJINA, Aleksandrova 3.

Iz Celia

e- **Seja okoliškega občinskega zastopa** se bo vršila jutri ob 8. zjutraj. Na dnevnem redu so poročila župana in odsekov.

e- **Uradni dan sreskega gremila trgovcev** v Celju za člane v rogaškem sodnem okraju se bo vršil v ponedeljek 16. t. m. od 9—12. ure v Rogatcu v hotelu Sporn in od 15. do 17. ure v občinski posvetovalnici v Rogški Slatini.

e- **Aretacija 15 letnega hlapčiča.** Lože M., 15 letni hlapčič, je mlad nepridiprav. Zaradi tatvine ga že dalj časa zasleduje orožništvo v Laškem. Potikal se je okrog, dokler ga ni včeraj dosegla roka pravice na Glavnem trgu v Celju in ga vtaknila na varno za omrežena okna.

Za zakolj namenjena svinja povrgla 7 mladičev

Toplice pri Zagorju, 13 aprila. V Toplicah pri Zagorju se je pripetil upokojenemu uradniku g. Stanku zelo čuden primer. Ko se je baš pripravljala vsa njegova družina, da z veliko svečanostjo zakolje opitane puiška, se je zgodilo, da je ta pulsek prav v najopasnem trenutku povrgel 7 potomcev. Dogodilo se je takole: Nedavno je stopil v pokoj uradnik g. Stanko. Novopečeni upokojenec je sklenil, da se bo iz kratkočasnja lotil »narodne ekonomije«. Kupil je prašička, ki ga je vsa družina negovala z največjo pozornostjo. Pulsek pa je raste bil v čast, domačim v ponos. Prav krepko se je razvijal in debelil in je vzbujal najlepše nade za bližnjo prihodnost.

Pred dnevi pa je sklenil veliki domači posvet, da pojde prašič pod nož, ker se je že dovolj bohotno razširil in omastil. Pri g. Stanku so se začele vse potrebne priprave za velik trenutek v družini, ki bo prvič jedla klobase in godljo domačega pridelka. Puiška se je torej na ta način včeraj bližala zadnja ura. Ko pa so rabili odprl vrata v svinjaku, so začudeni obstali. Tekom noči se je v svinjaku na smrt obsojeni prašič obdal s številno mlado družino. Okrog kandidatne smrti je veselo krulilo še 7 malih prašičkov.

Klavec seveda ni mogel začeti s svojim poslom, v kotlu so tudi pogasili ogenj. Kdo neki bi jemal drobni sedemčlanski družinici mater!

O smešnem dogodku se je včeraj in danes mnogo govorilo po zagorski dolini, kako se je pri g. Stanku opitani prašič spreminil v živalico drugega spola.

Gospodu Stanku, čudodelnemu ekonomu, in vsej njegovi družini je bilo sicer spočetka zelo nerodno zaradi jezikov, pa so se sedaj že »potrošali«. Gospod Stanko je celo obljubil, da se bo oprijel svinjereje kar na debelo, saj ima doma že 8 krulčih rilcev.

Lily Damita

Lily Damita

Lily Damita

Danes premijera filma nenadkriljive lepote!

VELIKA PUSTOLOVKA

Drama iz modernega vele mestnega življenja. — V glavni vlogi dražestna

Lily Damita

Krasne slike Londona in Pariza! — Zanimiva, napeta vsebina.

KINO IDEAL

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Velika pustolovka

Iz Kranja

— **Izlet k Sv. Joštu.** Domače Sokolsko društvo priredi jutri za svoje članstvo po mladini popoldanski izlet k Sv. Joštu nad Kranjem.

— **Iz orožniške službe.** Te dni se je vrnil v Kranj gospod Milan Kovinčič, orožniški kapetan II. klase, iz južne Srbije, kjer je na albanski meji odslužil šestmesečni obvezni rok in prevzame zopet svojo funkcijo pri tukajšnjem orožniškem vodstvu.

— **Sadlarski tečaj.** Tukajšnja podružnica Sadlarskega in vrtnarskega društva je priredila konec marca in v začetku aprila lepo uspehi tečaj za sadlarske pomočnike. Poučevali so nastavniki Kmetijske družbe G. Kafol iz Ljubljane ter ravnatelj v p. g. Žirovnik in V. Omersa, oba iz Kranja. Praktične vaje so imeli udeleženci na vrtovih gg. Berjaka, Cmerse, Savnika, dekanja Kobljarja in na grajskem vrtu.

— **Pričetek gradnje kokskega mostu.** Te dni je pričelo ljubljansko gradbeno podjetje «Slograd» s pripravljalnimi deli pri rekonstrukciji znanega železnega mostu čez Kokro za kranjskim mestnim pokopališčem. Sedaj bodo napravili lesen oder, ki bo težavno in zanimivo delo, ker je most visok skoraj 40 m.

— **Svokolskega večera v Narodnem domu v Kranju** naj danes nikdo ne pozabi posetiti. Ob zvokih čitalniškega orkestra bo našel vsakdo dosti razvedrila. Danes vsi ljubitelji valčka v Narodni dom!

Iz Jesenic

— **Redni letni občni zbor Krajevne organizacije SDS** se bo vršil v nedeljo 15. t. m. ob 9.30 dopoldne v restavraciji pri Mesarju na Jesenicah. Na dnevnem redu je med drugim tudi vprašanje ujedinitve krajevnih organizacij SDS in NSS. Zeleti je da pride na običnem zboru v tem pogledu do sporazuma. O splošnem političnem položaju bo poročal delegat iz Ljubljane. Somišljeniki, pridite vsi in točno!

— **Pobalinstvo.** Gotovim elementom ne da žilica miru, da ne bi poškodovali raznih nasadov, ograj in potov. Tako je bila že večkrat pokoljena ograja v parku Hrenovica in vržena čez pešpot tako, da so ponoči pasanti padali preko nje. Te dni pa si je neki zločevci dovolil še več. Zagradil je pot, ki vodi od vile gospe Luckmannove pa do železniške proge, vodeče v tovarno, kar z bodečo žico, in to v večernih urah, tako da si je neki gospod raztrgal popolnoma novo obleko ter se znatno opraskal z zarjavelo žico po nogah, kar bi imelo za poškodovanja lahko usodopolne posledice. Park Hrenovica je edini kraj na Jesenicah, ki je skrbno negovan in so stezice vedno lepo nasute z drobnim peskom, pa se vendar najdejo lopovi, katere vse to bode v oči in ki se hočejo pod zaščito teme maskevat nad gotovimi ljudmi ali pa zavajajo razvedrila potrebnim pasantom lepe izprehode. Nasvetujemo varnostnim organom, da tem nočnim elementom posvetijo malo pažnje.

Iz Litije

— **Zdravnik dr. Fajdiga,** okrajni sanitetni referent, se je naselil v Gradcu pri Litiji v Zetjavovi vili za Savo poleg predelnih stavb, kjer ordinira privatno od 9. do 11. dopoldne, uradno pa od 11. do 12. na sreskem poglavarstvu.

— **Predstava na sokolskem odru.** Minuli ponedeljek so vprizorili litijski diletanti burko «Martin Smola». Dosegla je prav lep uspeh. Priporočljivo bi bilo, da bi jo ponovili.

— **Okrašen študent.** 14letnemu študentu Sergeju Eppichu je bil te dni ukraden v žakalnici na kolodvoru potni kovčeg z obleko, perilom, učnimi knjigami itd. Za uzmovenim ni sledu.

— **Prvega divjega petlina** je letos ustrelil g. Rado Slanc, sin litijskega veleposelnika.

Iz Trbovelj

— **Občni zbor ZSV v Trbovljah** se bo vršil jutri 15. t. m. ob 9. dopoldne pri Fortju. Vse vojne tovariše vabimo, da se obnega zbora polnoštevilno udeležijo. — Vodstvo ZSV.

— **Tatvina oblek v Trbovljah.** Ožjo, mlad zastaven fant, hlapec pri podjetniku g. Hauku, je ukradel več svojim tovarišem obleke in nato neznan kam izginil. Prevečanja zasledujejo orožniki.

— **Nesreča pri delu.** F. Zagar, gostilničar in posestnik na Kleku, je cepil drva. Na grči mu je odletela sekira na desno stopalo in ga močno poškodovala. Ponestrčenju je nudil prvo pomoč rudniški zdravnik dr. Baumgarten.

Iz Tržiča

— **Markiranje potov.** Podružnica SPD bo v kratkem izmikalrila vse dohode in sestope na Košuto, ki je prav zanimiva in lepa tura. Obenem z markacijami bo postavila tudi vsa pota in izpeljala nova.

— **Občinska revizija.** Pretekli teden se je vršila revizija občinske blaginje po revizorju oblastnega odbora računskem svetniku g. Selanu. Našel je vse v najlepšem redu. Kakor izveemo, se je vršila revizija na pobudo tistih tržiških gospodov, ki mislijo na gerentske stolce, da bi tako manjšina zagospodovala nad večino.

— **Kakademija v proslavo Zupančiča.** Zema kmalu ni akada prireditelj tako lepo uspeha kakor na evnetno nedeljo prirejena Zupančičeva akademija na meščanski šoli. Deklice so za uvod nad vse ljubko zaplesale pozdravno kolo in okrasile Zupančičevo sliko z lovoričevim vencem in trakom. Nato so sledile drobne deklaracije nižjih razredov, od katerih je na najbolj ugajala «Ciehan in čebela». Dva Ispavčeva solopseva za en glas in klavir je pel mladinski zbor s polno dovršenostjo. Naka je zaigral strop. učitelj g. Kerne tri skladbe na gosli s spremljevanjem klavirja. Solist je pokazal od lanskega leta velik napredek in mu k uspehu odprito čestitam. Gdč. Tončka Maličeva je prav diskretno spremljala in dosegla časten uspeh. Kratak slavnostni govor je imel ravnatelj g. Lajovic, ki je na poljuden način orisal pomen slavljenja. Prebral je pismo g. Zupančiča, kjer obžaluje, da mu ni moglo se osebo udeležiti proslave, ker je zadržan, pač pa da bo skoro prišel v Tržič in obiskal šolarje, ker ga izredno veseli, da mladina sama slavi našo besedo. Po odmoru so nastopili višji razredi z večimi deklaracijami. Tu moramo poudariti posebno posrečeno «Kovaškov» «Zehliarica» in «Pesem mladine». Zelo lep uspeh je dosegla simbolična vaja z deklariranimi «Grobovi tuljov». Trščanom na čast moramo priznati, da so se s polnim razumevanjem udeležili proslave, in sicer vsa tržiška kulturna društva. Mestno ob-

štino je zastopal župan g. Ivan Lončar. Ker ni bilo pesnika k proslavi, je sklenila mladina, da mu ponese venec in malo darilce v obliki lepih pisanic in Ljubljano ob priliki odhoda na velikonočne počitnice. Slučajno so ga dobili doma in sedaj vsi navdušeni pripovedujejo, kako jih je sprejel in kako so srečni, da so ga osebno spoznali.

Iz Laškega

— **Mestno lovišče** je izdal dotedanji zakupnik nadupravitelj g. E. Pleškovič. Zakupnina je ostala enaka prejšnji, namreč 80 Din letno.

— **Okrajna hranilnica in posojilnica** se bo preselila s 15. t. m. v graščino, in sicer v prostore, kjer je dosedaj bila notarska pisarna. Urađovalo se bo odslej vsak dan.

— **Okrajna hranilnica in posojilnica** je imela občni zbor 10. t. m. Nečelnik g. dr. Roš je v svojem poročilu opisal delovanje zavoda v preteklem letu, ki je uspeval kljub klerikalnemu hujkanju zelo zadovoljivo. Denarnega prometa je bilo nad 12 milijonov Din. rezervni sklad pa se je zvišal od 230.000 na 430.000 Din tako da je pričakovana izguba pri Slavenski banki popolnoma krita. Iz lastne moči se je posojilnica s pozitivnostjo članov načelstva in nadzorstva, izdana in zapuščena malone od vseh sestrskih zadrug, sanirala in stoji trdno, kakor je bila pred pomolom Slavenske. To pomeni, da ima zavod zdrav podlagi in da je potreben. Da se bo moglo ustrezati nešteti prošnjam za posojila kmetom, delavcem, obrtnikom in drugim, se pozivajo prijatelji, da vlagajo svoje prihranke pridno v ta zavod. Pri volitvi načelnika je bil izvoljen naslednji odbor: načelnik g. dr. Roš, podnačelnik g. R. Dergan; odborniki gg.: J. Osolin, B. Zupanec, Fr. Marinko, J. Herlah in I. Cetina, nadzorniki: E. Pleškovič, I. Cencel, Fr. Kokalj, M. Jerše in Ignacij Koščak. Imena odbornikov so nam porok za sigurnost, solidnost in prosper zavoda.

— **Kameniti,** tovarna eternita v Laškem, je zamenjala sedanjega lastnika Kranjsko stavbno družbo s Splitjsko cementarno in tovarno eternita. Novi lastnik, ki so kupili konkurenčno podjetje, da ga uničijo. Obrat so takoj ustavili; stroji bodo demontirani in jih prepeljajo v Split.

— **Še eno podjetje uničeno.** V Rečici poleg Laškega je bila doslej v obratu tovarna za mavec, ki se je začela v zadnjem času prav lepo razvijati. Podjetje pa je prišlo v druge roke ter bodo novi lastniki še te dni obrat ustavili ter prepeljali stroje nekam v Bosno. Le tako naprej, klerikalni centralisti!

Sport

Situacija v ljubljanskem nogometnem prvenstvu

Pred «Derbyjem». — Razne možnosti. Kdo bo prvak?

Situacija v prvenstvu ljublj. okrožja je letos iz raznih vidikov interesantna. Na prvi dve mesti prv. tabele sta se vsidrala Ilirija in Primorje v nedosegljivi distanci pred vsemi drugimi klubi. Za placement v sredini se bodo borili Hermes, Slovan in Jadran, ki imajo trenutno vsak po pet točk, dočim je na koncu tabele Slavija v poziciji iz katere se bo najbrže zelo težko rešila.

Najzanimivejši je seveda vrh tabele Ilirija vodi z 18 točkami pred Primorjem, ki jih ima 14. Vpoštevati je treba, da je Primorje odigralo eno tekmo manj kot Ilirija in da bo iz te še preostale tekme s Slovanom skoro sigurno spravilo pod streho še nadaljnji dve točki. Ilirija ima torej odigrati samo še eno tekmo (s Primorjem), in če si pribori tudi iz te tekme dve točki, ima prvenstvo v žepu, ker je ne bi mogel noben klub več doseči. Tudi neodločen rezultat jo z 19 točkami spravi na varno, kajti v tem primeru bi Primorje moglo doseči kvečjemu 17 točk. Pri tretji eventualnosti pa bi bila situacija za Ilirijo že precej opasnejša, kajti v tem primeru bi bilo računati z enakim številom točk, ki bi jih imela oba kluba (18). Potem bi odločala diferenca golov, t. j. količini, ki ga dobimo, če delimo gole «z» z goli «proti». Tukaj pa ugrede dve prav mahnite diferenca odločilno vplivati na zasedbo prvih dveh mest.

Iz povedanega je razvidna vsa važnost in resnost nedeljske «bitke», obenem razumljiva neoprtenost, ki muči že dneve in tedne številne stotine vnetih in zvestih pristaev obeh klubov.

Z druge strani je razvidna vsa važnost, ki sta jo oba kluba posvetila temu dogodku. Primorje se prvič nudi prilika, da si pribori prvenstvo, zato tudi skrbno priprave za odločilno borbo Ilirija pa se zaveda, da ji je tekme hudo za petami, torej je umerno, da je vložila vso skrb v to, da si ohrani že tradicionalno pozicijo.

Tekma se odigra na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ob 16 V predtekmi (začetek ob 14.30) nastopi v borbi za točke par Jadran : Slovan

V naslednjem prinašamo prvenstveno tabelo:

1. Ilirija	9	9	0	0	68	6	18
2. Primorje	8	7	0	1	41	5	14
3. Hermes	9	6	1	2	17	25	5
4. Slovan	7	4	1	2	16	38	5
5. Jadran	7	4	1	2	10	47	5
6. Slavija	8	7	1	0	5	36	1

Tekma Ilirija : Slavija je všteta z rezultatom 7 : 0 za Ilirijo, kakor jo je verificiral posl. odbor LNP na seji 4. IV. 1928; prav tako je všteta tekma Hermes : Slavija z rezultatom 6 : 0 za Hermes; tekma Jadran : Slavija 1 : 0 ni vzteta v postev, ker se je predčasno zaključila in se mora naknadno odigrati še 17 minut.

ASK Primorje (hazena sekcija). Trening vseh članic danes ob 17.30. — Trener. ASK Primorje. Sklicujem sestanek članov centralnega odbora in drugih klubskih funkcionarjev za danes ob 18.30 v tajništvo. — Predsednik.

ASK Primorje (nogom. sekcija). Naslednji igralci morajo biti jutri ob 9.30 pred igriščem Ilirije: Zalar, Slapar, Senica, Anžlovar, Privšek, Terček, Jug II., Sočan, Vidic, Turković, Corradini, Pišek II.

SK Jadran. Jutri v nedeljo 15. t. m. prvenstvena tekma s SK Slovanom. Dopoldne ob 9. ura morajo biti na igrišču ASK Primorja sledeči igralci: Gartner L., Steiner, Čemažar, Carl, Klier, Jerina, Banovec, Koman, Sever, Kocijan, Gartner Stefan. Popoldne najkasneje ob 13.30 morajo biti na istem igrišču naslednji igralci: Logar P., Bončina, Zor, Znidarič, Brar, Rogar, Šermer, Perko, Rane, Logar St., Januš, Rezerva: Gartner L. — Tajnik.

Gospodarstvo

Ostra kritika vladnega načrta o stabilizaciji dinarja

Pod naslovom «Kako treba izvesti zakonsko stabilizacijo dinarja», je objavil beograjski vseučilišni profesor dr. Velimir Bajkić v včerajšnji «Politiki» ostro kritiko vladnega načrta stabilizacije dinarja, ki se strinja s stališčem, ki ga je svoječasno zavzelo «Jutro».

Po pravilnem naziranju dr. Bajkića je način, kako namerava vlada izvesti zakonsko stabilizacijo «monetarno - teoretično zabloda». V prvi vrsti kritizira pisec način, kako se namerava izvesti valorizacija bilance Narodne banke. V «Politiki» je bil 11. t. m. objavljen članek, ki obravnava stališče vlade in Narodne banke glede izvedbe stabilizacije dinarja. V tem članku je govora tudi o valorizaciji bilance Narodne banke, ki je izvršila «poizkus» valorizacije bilance, vendar je vlada priznala samo valorizacijo vplaćane glavnice in nepremičnin. Iz tega je razvidno, da hoče Narodna banka izvesti poleg valorizacije kovinske podlage tudi valorizacijo vseh ostalih aktiv. V tem članku je tudi povedano, da je bil valorizacijski višek poklonjen Narodni banki, samo ni povedano, kdo je izvršil ta poklon. Poročilo «Politike», po katerem je Narodni banki odobreno, da valorizira glavnico v svojo korist, predstavlja čjugoslovensko specialiteto. To pomeni, da se ima iz skupnega stoka kovinske podlage izločiti deset milijonov zlatih dinarjev in jih valorizirati v korist Narodne banke. Pri vseh Narodnih bankah je bila valorizacija kovinske podlage izvršena izključno v korist države. Tako se n. pr. glasi člen 8. italijanskega dekreta o stabilizaciji lire, da se ves višek, ki nastane pri valorizaciji bančnih rezerv, odobrava državi; prav tako tudi člen 2. tozadevnega belgijskega dekreta. Na isti način namerava izvesti valorizacijo kovinske podlage tudi Francija. Pri nas na naj bi se napravil Narodni banki poklon v višini 100 milijonov Din. Tako postopanje bi naleto na najstrožje obsojdo vseh novčanih bank v Evropi, brez katerih pomoči ne moremo izvršiti zakonske stabilizacije dinarja.

Gosp. Bajkić kritizira tudi stališče finančnega ministra, po katerem se ne sme dopuščati, da bi se menjalo današnje stanje denarnega obtoka. To pomeni, da Narodna banka ne bo smela na svoj račun (polom eksonta in lombarda) izdati več novčanic kakor doslej. Ker bo država odlašala del svojega dolga pri Narodni banki in ker novčnice, ki so bile izdane na državni račun, ne spadajo v redni kontingent, tedaj se lahko dogodi, da bo Narodna banka prisiljena zmanjšati obtok za preko 1 milijardo, kar bi bilo bolj katastrofalno, kakor inflacija. Narodni banki se mora dovoliti, da svoj kontingent novčanic poveča, za vsoto, kolikor se bo zmanjšal državni dolg. Povečanje kontingenta na pomeni povečanje dobička Narodne banke za 100 %, kar pa se ne sme zgoditi.

Gosp. Bajkić opozarja, da mora država dobro ločiti svoje interese od interesov Narodne banke. Nikak sporazum z Narodno banko, ki bi spreminjal določbe zakona o Narodni banki ne more biti vplaven brez ratifikacije obnega zbora delničarjev. Tudi je nemogoče izvesti stabilizacijo, brez spremembe zakona o Narodni banki. Tako je nemogoče odbržati obtok bankovcev, ne da bi se spremenil člen 19. zakona ki odobrava Narodni banki da sme na svoj račun izdati trikrat toliko bankovcev, kakor znaša kovinska podlaga, ki se bo potom valorizacije povečala.

Končno ugotavlja gosp. Bajkić, da se naša Narodna banka že 40 let bori proti denarni teoriji. Ona ne smatra, da bi morali biti ljudje, ki upravljajo to institucijo, ušenejši od finančnega ministra, ki je politik in ne zavzema stalno svojega mesta.

Višji funkcionarji Narodne banke so v resnici javni funkcionarji, kajti Narodna banka eksponira monopol, ki je z zakonom statuiran. V vsem svetu tekmuje personal novčanih bank glede proučevanja teorije o denarju s prvimi učenjaki. Da pri nas ni tako, potrjuje način, kako je volilno osebno Narodne banke, ki je sodelovala z ministrom pri izdelavi načrta zakonske stabilizacije, definirala noim inflacije. Gosp. Bajkić zatrjuje, da tako definicije inflacije do danes še ni nihče zastopal čenar ob stoji o tem izredno obsežna literatura.

*) Glej «Jutro» od 29. februarja t. l.

— **Razvoj državnih dohodkov od neposrednih davkov** in navidezne davne olajšave. Generalna direkcija davkov je objavila podatke o državnih dohodkih od neposrednih davkov za januar in za razdobje mare 1927 — januar 1928. Kakor običajno, so v januarju dohodki od neposrednih davkov nazadovale ter so znašali le 97.2 milijona Din napram 247 milijonom v decembru 229 v novembru, 215.3 v oktobru, 119.4 v septembru, 164.5 v avgustu, 122.8 v juliju, 84.3 v juniju, 123.8 v maju in 81.9 milijona Din v aprilu 1927. V prvih 10 mesecih preteklega proračunskega leta so skupni državnih dohodki od neposrednih davkov dosegli vsoto 1490.3 milijona Din. Čeprav so bili ti dohodki v proračunu že itak visoko preminirani, vendar so dejanski dohodki v tem razdobju prekorparili v proračunu predvidene vsote za 68.4 milijona Din. Kakor znano, se bile v preteklo finančnem letu glede na izredno težko gospodarsko stanje dovo-

ljene občutnejše davčne olajšave, zlasti glede plačila davčnih zastankov itd., kar bi vsekakor moralo vplivati na donos neposrednih davkov. Gornji podatki o donosu neposrednih davkov na nam ponovno potrjujejo, da davčna oblastva v naši državi pri odmeri davkov reducirajo efekt olajšav na minimum, kar se godi gotovo po navodilih iz Beograda. Če pa se dejanska obremenitev ne zmanjša, potem ostanejo za gospodarstvo vse davčne olajšave le navidezne.

— **Rapidno nazadovanje cene gumiju.** Na predzadnji seji angleškega parlamenta pred velikonočnimi prazniki je ministrski predsednik Baldwin podal izjavo da namerava angleška vlada ukiniti omejitve glede izvoza gumija iz Cejlona in malajskih otokov, ki so bile l. 1922 zakonskim potom uveljavljene na podlagi Stevensonskega načrta. S tem zakonom je Anglija, na katero odpade polovica svetovne produkcije gumija, na umeten način zmanjšala produkcijo gumija, kar je povzročilo, da se je cena gumiju izredno močno dvignila. Ker je tudi skoro vsa produkcija gumija v nizozemskih kolonijah v rokah angleškega kapitala, ima Anglija skoro monopol v produkciji te vele-vale sirovine, dočim se največ gumija porabi v Zedinjenih državah, ki so se upraviceno upre takemu izkoriščanju potom umetnega dvigavanja cene gumiju Ameriška industrija pnevmatik seveda ni mirovala. V kratkem času je ameriški kapital usvaril ogromne nove plantaže gumija tako v Braziliji, na Filipinih, v Liberiji itd. Vse to, kakor tudi politični razlogi so prisilili angleško vlado, da je sklenila ukiniti omejitve. Cena gumiju je z ukinitvijo izvoznih in produkcijskih omejitev rapidno nazadovala. Na londonski borzi je do 10 t. m. cena gumiju (Standard Crepe) padla na 8 in sedem osmink pence za angleški funt, napram 12 1/2 pence 2. aprila in 20 pence 3. januarja. Pri tem pa je treba še upoštevati, da je že lani in predlanskem ceno močno nazadovala, kajti v l. 1925 je dosegla celo maksimalno višino 54 pencev za angleški funt.

— **Stanje posevkov in izgledi za letošnje letino.** Na velikonočni ponedeljek je bilo v Washingtonu objavljeno uradno poročilo o stanju posevkov v Zedinjenih državah, ki potrjuje dosedanja poročila o manj povoljnih izgledih za letošnje letino ozimne pšenice. Čeprav trenutno še niso upravicene številne cenitve bodoče letine, vendar se more že danes ugotoviti, da bo letošnja ameriška letina ozimne pšenice precej manjša od lanske. Izražajo se celo bojazni, da ne bo niti dosegla letine od l. 1925. Poročila iz Argentine glasijo ugodneje. Iz kontinentalnih držav so poročila z malimi izjemami zadovoljiva. V Nemčiji, Rumuniji in Jugoslaviji je bilo vreme v zadnjem času več ali manj ugodno. V gotovih delih Madžarske in Jugoslavije tožijo producenti zaradi suhega vremena.

— **Cena hmelju in osiguranje valute.** Na predlog interesentov je Zbornica za TOI v Ljubljani opozorila generalni inšpektorat finančnega ministarstva v Beogradu na velik rader cen hmelja v letošnji izvozni sezoni in predlagala naj se visoke cene, ki so predpisane v cenovniku za zavarovanje valute ob izvozu hmelja, primerno znižajo. Generalni inšpektorat je usvojil zbornični predlog in je s 15. marecem t. l. znižal ceno za osiguranje valute za hmelj letnika 1927 od 2500 Din za 100 kg na 1500 Din. S 1. aprilom pa je znižal nadalje ceno za osiguranje valute za hmelj iz leta 1927 od 1500 na 1000 Din in za hmelj iz leta 1928 od 1500 na 1000 Din, kar ustreza sedanjemu položaju na hmeljskih tržiščih.

— **Stanje Narodne banke 31. marca.** (Vse v milijonih Din: v oklepajih razlike na pram stanju od 22. marca.) Aktiv: kovinska podlaga 390.4 (— 7), saldo raznih računov 567.6 (— 137.7), posojila na menice 1337.8 (+ 22.1), lombard 270.6 (+ 4.3); pasiva: obtok bankovcev 5452.8 (+ 126.4); državne terjatve 134.8 (— 221.1) obveznosti po žirju 574.3 (— 10.7), po raznih računih 329.4 (— 12.4).

— **Italijanski izvoz umetne svile.** Industrija umetne svile se je v Italiji tudi lani ugodno razvijala. Izvoz umetne svile se je dvignil na 14.86 milijona kg (1926 9.79 milijona kg), dočim se produkcija ceni na 17.5 milijona kg. 80 % produkcije se izvažajo v inozemstvo. Pri ugodnem razvoju produkcije je nedavno vzbudila pozornost vest o ponovni sanaciji družbe Sna Viscosa, največjega italijanskega podjetja te stroke, ki je morala od delniške glavnice odpisati 200 milijonov lir, naka je ponovno zvišala glavnico na 1000 milijonov lir. Sanacija je bila potrebna zaradi nezadostnih odpisov pri investicijah, kar je deloma v zvezi z dvigom intervaltarne vrednosti lire v preteklem letu.

— **Dobave.** Dne 24. t. m. se bo vršila pri treketji državnih železnih v Ljubljani (splošni oddelček) ponudba glede dobave raznega mehkega in trdega lesa za generalno direkcijo; pri upravi smolnistične v Kamniku glede dobave raznega materiala (su kanec, preja, naračin, žveplo, amonijev soliter, kalijev soliter, trinitronaftalin, katran); 25. t. m. pa glede dobave lesa dalje 24. t. m. pri upravi državnih monopolov (ekonomski oddelček) v Beogradu glede dobave večje množine belega in sivga kartona; pri ministru za vojsko in mornarico (oddelček za mornarico) v Zemunu glede dobave 2 vagonov mila; 27. t. m. pa glede dobave 13 tisoč mornarskih maj in 30.000 parov nogavic. Predmetni oglasni z natančnejšimi podatki so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 13. aprila 1928.

Višina barometra 308.8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Vel. v. g.	smet. vetra in brzina v metrih	Obratn. 1000	Padavine
Opazovanja							Vrsta v mm do 1 ur
Ljubljana		53.9	5.4	91	SW 8	x	dež 0.7
Maribor		52.0	10	70	SW 8	1	
Zagreb	8	52.1	10	4	SW 5	7	
Beograd		51.5	13	56	SW 7	7	
Sarajevo		53.5	10	64	mirno	8	dež 3.0
Skopje		5.3	16	48	SW 4	4	dež 11.0
Duhrovnik		7.6	13	84	SW 9	10	
Split	7	7.4	11	98	SW 14	10	dež 20.0
							dež 8.0

Solnce vzhaja ob 5.21, zahaja ob 18.42, luna vzhaja ob 2.11, zahaja ob 10.14. Najvišja temperatura danes v Ljubljani 17.5 C, najnižja 4.1 C.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Najprej še deževno in oblačno. V enem ali dveh dnevih boljše in toplejše vreme.

Tržaška vremenska napoved za soboto: Lhki severni vetrovi. Nebo spremenljivo, večinoma jasno. Temperatura od 9 do 16 stopinj. Morje popolnoma mirno.

Borze

13. aprila.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Privatna ponudba je bila v devizah na Trst in Newyork; ker pa v teh devizah ni bilo zaključkov, je vso potrebo krila privatna ponudba. Na zagrebški borzi je deviza na Newyork zaradi večje privatne ponudbe nazadovala na 56.75.

Na zagrebškem efektuem tržišču je tendenca v Vojni škodi ostala nespremenjena. Promptna je notirala 436.25 — 438.5, trgvala pa se je za april po 441 — 440.5 in za maj po 444 — 443. Investicijsko je pri čvrsti tendenci notiralo 90—91. Za bančne vrednote vlada dalje precejšnje zanimanje. Pri znatnejšem prometu so se trgvala Kreditna po 85, Hipotekarna po 58.5, Jugo po 89 — 90, Narodna po 6750, Praštediona po 808 in Srpska po 134. Povpraševanje je bilo tudi za terminsko blago (za december) v delnicah Jugoanke, Srpske in Obrtne. Med industrijskimi vrednotami je Slavonija popustila na 12 zaključek. Dalje so bili zaključki v Trboveljski po 500 in v Tivnici vagonov po 50.

Devize in valute.

Ljubljana, Amsterdam 22.825 — 22.9425, 2(2.9125), Berlin 13.5775 — 13.6075 (13.5925), Bruselj 0 — 7.9378, Budimpešta 0 — 9.93, Curih 1093.5 — 1096.5 (1095), Dunaj 7.9855 do 8.0155 (8.0005), London 277.09 — 277.89 (277.49), Newyork 0 — 56.81, Pariz 0 — 223.78, Praga 168.04 — 168.84 (168.44), Trst 0 do 299.60.

Zagreb, Amsterdam

Iz življenja in sveta

„Bremen II.“ nad Oceanom

Nemški polet pilota Koehla ni toliko sportnega kakor trgovsko-konkurenčnega pomena! — Tekma med Bremenom in Hamburgom. — Kakšno letalo je „Bremen II.“ — 5600 km razdalje; kdo bo zmagal: sreča in človeški živci ali divji elementi?

Vsa Nemčija drhti in čaka, kakšna poročila pridejo iz Amerike; kajti letalo „Bremen“, ki je zapustilo letališče Baldonnel poleg Dublina na Irskem v četrtek, dne 12. aprila zjutraj ob šestih, bi moralo po računih evropskih zrakoplovcev doseči že v petek popoldne ameriška tla. Start se je izvršil gladko in v najlepšem vremenu; pogoji za uspešnost poleta so bili pri odhodu z Irse naravnost idealni.

Aeroplan „Bremen“ vodi pilot Koehl, mož, ki je v službah Severonemškega Lloydja in Junkersovih tvornic. Letalo „Bremen“, označeno tudi z „J 33“, je tip tovornih letal, ki naj pripomore k novemu načinu prekoceanškega prometa. Polet sam je konkurenčni čin Severonemškega Lloydja proti znani progi Hamburg-Amerika. Že l. 1914., tik pred izbruhom svetovne vojne sta si stali ti dve podjetji ostro nasproti; po svetovni vojni je nekaj časa izgledalo, da se bodo nasprotja izgladila, kar pa je preprečila slednjič Hamburgska družba. Severonemški Lloyd v Bremenju je začel graditi večje ladje in je kmalu dal občutiti Hamburgu svojo moč; obenem pa se je začelo vodstvo podjetja baviti z mislijo, kako bi premagalo Hamburg z novim prometnim sredstvom — z aeroplanom.

Ze lanske poskusj dveh nemških letal iz Junkersovih tvornic so dali slutiti, da bo borba med obema družbama mogočna in ostra, kadar se popolnoma razvije. Zato so nevoščljivi Hamburgžani z veseljem gledali neuspeh lanskega poleta zrakoplova „Bremen“. Vendar pa žilavi Lloyd ni odnehal; letos dne 26. marca je poslal na pot letalo „Bremen“, ki je odletel z Tempelhofa pri Berlinu. Bilo je že takrat določeno, da se letalo ustavi najprej v Baldonnelu in da poleti naslednje jutro naprej proti Ameriki. Toda vreme se je nenadoma poslabšalo in posadka je čakala z novim startom do četrta, 12. aprila.

Letalo „Bremen“ pa ni lanske aeroplan Junkersovih tvornic, marveč nov aparat, označen z „Bremen II.“. Trup mu je kovinast, iz duraluminija. Žene ga stroj, ki razvija 315 konjskih sil. V rezervorijih je prostora za 2 tisoč litrov bencina. Maksimalna hitrost aeroplana znaša 160 km na uro.

Aeroplan lahko ostane v zraku dobrih 35 ur, t. j. lahko preleti 5600 km razdalje, 400 km več nego je distanca med Baldonnelom in Mitchell-Fieldom v Newyorku, kamor je letalo namenjeno.

Zračna proga „Bremen II.“ leži kakih 350 km južneje kakor ista, po kateri je letel Charles Lindbergh lani iz Amerike v Evropo. S tem, da leti bolj proti jugu, si je pilot Koehl sicer podaljšal pot, pridobil pa je v nekem drugem

oziru — letel bo skozi toplejše zračne struje, kar veliko pomeni. Smer letala gre proti Rtu Race na jugovzhodni točki Nove Fundlandije; dotod znaša proga 3000 km in odtod do Newyorka imajo letalci pred seboj še 1900 km.

Kapitan Herman Koehl

Poleg vseh dobrih znamenj, ki so spremljala letalce pri startu v Baldonnelu, se pojavljajo že tudi slaba znamenja. Poročila naznanjajo poslabšanje vremena in iz Halifaxa, kjer imajo izborna meteorološka postaja, prihajajo vesti o silovitih viharjih. Kako jim bo kljubovala „Bremen II.“? Ali jim bo kos? Kakšni so živci pilota Koehla? Če so dobri in če mu bo vreme naklonjeno, bo že danes junak dneva v Ameriki in Evropi, v nasprotnem slučaju pa se bo Nungesserju in Coliju pridružil še en hladen grob.

Aljehin je izobčen iz rdečega carstva

Kriljenko, eden izmed sovjetskih voditeljev današnje Rusije, je izrekel nad šahovskim svetovnim mojstrom strašno prokletstvo: izobčil ga je iz države. In to zavoljo tega, ker je Aljehin v Parizu sprejel neko emigrantsko odposlanstvo ter je imel na delegacijo nagovor.

„Buržujski Aljehin“, veli Kriljenko, „je ostal zvest samemu sebi. Ko je govoril o razvoju šaha, ni pozabil omeniti pritiska ter je namigoval tudi na političen pritisk v Rusiji. Izrekel je željo, da bi se ta pritisk kmalu nehal, menil pa je s temi besedami pritisk tistih ljudi, ki jih je dvakrat zatajil: prvič, ko je odpotoval iz Rusije ter zahteval v ta namen sovjetski potni list, drugič pa, ko je ta list zavrgel in se uvrstil v vrste francoskih državljanov.“

Kriljenko psuje Aljehina z buržujskim političnim beguncem, imenuje ga sovražnika sovjetov in pravi, da Aljehinovih političnih izjav ne velja pozabiti — kajti „talent je talent, politika pa je politika“.

Kraljica ga je poljubila

Na Angleškem je umrl eden najsrečnejših prebivalcev Velike Britanije, Daniel Mac Coy mož, ki je imel to srečo, da je dobil poljub od kraljice Viktorije.

Bilo je l. 1863. Kraljica Viktorija, ki je vestno vršila vladarske posle tudi v nadzorovanju vojske, je prišla nekega dne inspicirati polk, v katerem je služil Daniel Mac Coy. Coy ni bil niti mož; bil je še dečko, mlad, jedva 17 letni fant in pri regimentu so ga napravili za trobentača.

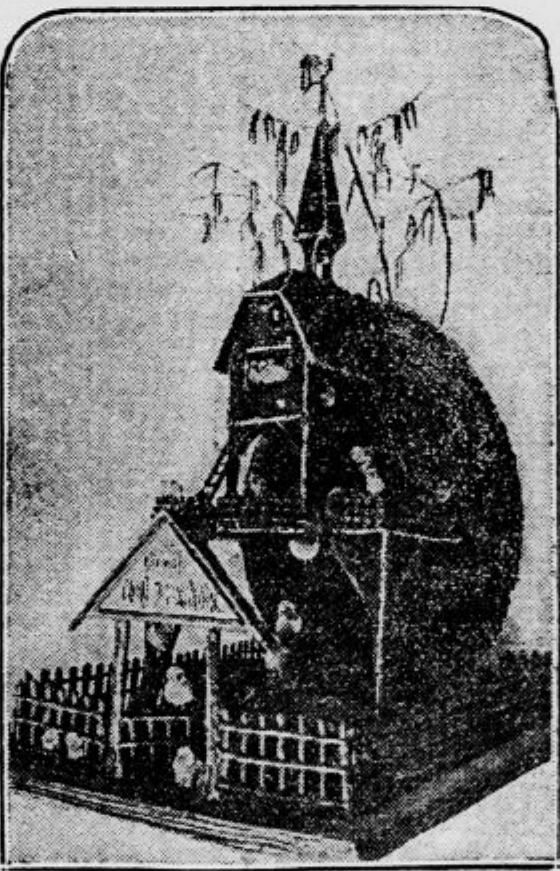
Kraljica Viktorija je prikorakala na vojaško vežbališče, stopila k mladeniču s trobento ob strani, približala se mu je z ustnicami in se dotaknila njegovega lica, potem pa je rekla: „Ljubi fantič, ti si prenež za vojaško službo. Pojdi, pojdi domov k svoji mami!“

Vojaško poveljstvo je Danielu Mac Coyu takoj preskrbelo odpustnico iz armade — poljub kraljice Viktorije pa je bil najlepši spomin njegovega življenja, ki mu je dal poseben čar do zadnjega diha.

Marija Veczera,

ljubinka avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa in njegova tovarišica v smrti. Francoski zgodovinar in diplomat Paléologue, je objavil v zadnjih dneh, kakor je poročal „Ponedeljek“, nove podatke o mayerlinški tragediji, ki bodo gotovo edino pravilni med nešteti dosedanjimi domnevanji o tej tragediji. Paléologue pravi, da sta šla oba ljubimca prostovoljno v smrt, ker se je cesar Franc Jožef upiral njuni zvezi.

Ogromno velikonočno jajce

V tlozbi nekega ženevskega slaščičarja so obdružovali ljudje pred velikonočnim praznikom ogromno jajce s kurnikom, ki je bilo napravljeno iz same čokolade. Slaščičar je porabil za to svrhu 65 kg.

Mojstrski poskus telepatije

Znani telepat Hanussen je postavil z nekim praškim listom, da bo našel kliše, ki ga bodo skrili kjerkoli v Pragi, tekem 20 minut. Stavnina je znašala 20.000 Kč. Ko so podpisali pogodbo, je stopil Hanussen z zavezanimi očmi v pripravljen avto, kjer sta ga čakala dva medija, zdravnik in zastopnik nasprotnih strank. Krmaril je Hanussen sam, včasih počasi, včasih hitreje, po najrazličnejših ulicah. Enkrat je celo ustavil in izstopil. Končno je izstopil pred neko modno trgovino zares, šel naravnost vanjo in potegnil v nekem površniku skriti kliše iz žepa. Vsa ta telepatična procedura je trajala celo manj nego 20 minut.

Kapitan Wilkins,

najboljši avstralski letalec, ki hoče poleteti na severni tečaj iz Point Barrowa na Aljaski.

Grozodejstva Ku-Klux-Klana

Proces proti članom tajne ameriške teroristične organizacije, ki se vrši te dni v Pittsburghu, je odkril nezasišano grozodejstva, ki jih je uganjal ameriški šovinizem zlasti v južnih državah Unije. Po izpovedbah zaslišanih prič je bilo po nalogu načelstva organizacije ubitih več oseb, zažganih nekoliko katoliških cerkev in izvršenih več atentatov z bombami. Osem oseb, ki so bile neprijetne Ku-Klux-Klanu, je tako zvano „kengurujsko sodišče“ obsodilo na smrt in so jih v prisotnosti številnih Klanovcev pomorili med neznosnimi mukami. Nekega moža so morili poljiti z oljem in zažgali. Te grozni eksekuciji je prisostvovalo okoli 500 članov zločinske družbe. Neka priča je izpovedala o groznem umoru moža, ki ga je obsodil na smrt sam veliki mojster Evans. Obsojenca so pomočili v tekoči katarin in ga potaljali po perju. Nato so moža zažgali, da je umrl v groznih mukah. V državi Ohio je dobil oddelek „nočnih

Otroci

počesto bolehalo na vnetju vrata. Ker večinoma ne morejo grgati, dajte jim

Panflavin pastile

ki ne motijo želodca in katere otroci vsled dobrega okusa radi jemljejo. Panflavin pastile so učinkovito obrambno sredstvo in jih priporočajo prvi strokovnjaki pri prehladu in nalezljivih boleznih.

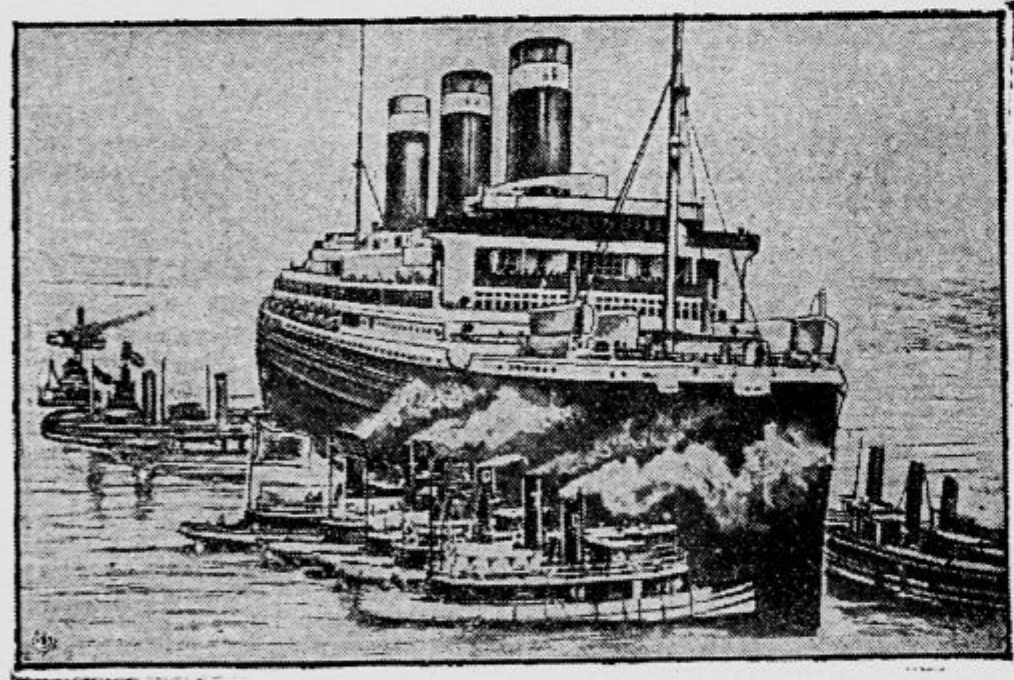
Zvon zmaže

V Douamontu ob bivši francoski fronti se instalirali v stolp tamošnje cerkve veliki „Zvon zmaže“, ki se je oglašil prvič na velikonočno nedeljo in prikladal ljudem 400.000 okoli Verduna padlih vojakov v spomin.

Ko so odkrili Kossuthov spomenik

v Newyorku, so uprizorili madžarski emigranti bučne demonstracije proti Horthyjevi vladi in njenemu odposlanstvu. Do demonstracij z vzklikanjem in napisi je prišlo tudi pred Belo hišo v Washingtonu, ko je Coolidge sprejel odposlanec v avdijenco. Mnogo demonstrantov je bilo aretiranih, kakor vidimo deloma na sliki.

Orjaški parnik „Leviathan“,

ki oskrbuje prekoceanški promet in o čegar nezgodi v njujorskem pristanišču smo poročali včeraj.

Boris Režek:

Dva petdeset

V megleni vlažni večer so začarele luči ob cestah. Glasna množica se je zgrinjala po njih v daljavo, kakor brezkončna procesija veselih in žalostnih obrazov.

Idealist Rožmarin je stopil na ulico in se zagledal v pisano vrvenje.

„Tretji dan!“ je vzdihnil v sebi, ko je obstal na tlaku, tujec, ne poznajoč tujci, ne kraja, ne imena. Debel, v lice zabuhel človek se je zadel vanj in Rožmarin je ponesla živa reka s seboj. Tik za njim se je nekdo smejal z zoprnim glasom, kakor bi hreščala nemazana vrata. Se ozrl se ni; da se takole smejejo njemu, kadar zajde med nje v razcefranem površniku in starem klobuku...

Svetloba je tonila zadaj, med trušcem in ropotom voz po kamenitem tlaku. Podplati so se vgrezali v mastno blato. Kakor večja je tupatam brlela luč in se razlivala po mokri cesti. Rožmarin je obstal; ljudje, ki so hodili mimo njega, so bili tihi, kakor v žalostni potopitvi. Med nizkimi neometanimi hišami pa je ležala tema, brez luči, brez glasu. Rožmarin je začutil trepet

v udih. Kakor bi se bal, da pade v blato na obraz, se je oprijel lesene, polomljene ograje. Zavedel se je bede, ki je vela iz teme, vonjajoča po trohlobi in smrti.

„Lačen sem“, je pomislil, ko se je s trudom vzravnal in s počasnimi, kleajočim korakom odšel pod golimi kostanji. Med hišami je donel samotni korak. Okna so bila pa svetla in praznična kakor dobrodušne oči. Rožmarinu se je zdelo, da se plazi sama beda po praznih ulicah in diha z mrzlo sapo, ki jo pošiljajo z onega sveta, da potrebi in izmeče nepotrebne ljudi.

„Kaj nisem takle izmeček“, je pomislil čez čas, „ki mu ni mesta v življenju, ker nima drugega ko prazen želodec in turobne misli?“ Odpri bi se okno in prazen glas bi ga poklical gor k belo pogrnjeni mizi, kjer se kadi iz skled. Se tja ne bi sedel; v kot bi mu lahko postavili, kakor dajo psu, da jim ne kvari teka. Topel sopuh jedi mu je udaril v obraz skozi odprto okno. Veliki lonci so vrel na ognjišču. Zenska z golimi, rdečimi rokami je nosila gostom na mizo.

„Ne bodo dali“, je moral vzdihniti Dolžan je bil povsod. Tri dni ni jedel, odkar je bil dal poslednji belič za kosce kruha.

Prodal bi naočnike? Ta čas bi že potrpel. Potem bi pa napisal dolgo povest, plačali bi mu zanj; potem... Za vodo je bil. Po plesnosti je vonjalo, ko je stopil na starišče. Koščen dedec je krpal hlače.

„Čisto nove naočnike sem prinesel.“ S srebrom so bili obrobjeni, prav taki, kakršnih ljudje več ne kupujejo.

„Ne bom vzel. Če bi imeli one črne, ki jih nosijo študentje, bi vam dal nekaj zanje.“

„Pa gumb? Prav poceni jih dam.“ Porezal jih je s površnika in jih kazal na dlani. Tudi teh ne.

„Če bi imeli obleko, ali kakšne hlače.“ so rekli povsod. Rožmarin se je razkopal na samem.

„Pa bi pisal?“ Kos hrapavega ovojnega papirja je pobral med smetmi in sedel v izbi za mizo. Pred očmi mu je bilo temno. Nič ni videl onih stvari, o katerih pišejo ljudje kadar so siti. O ženskah in o ljubezni... Nesel je v uredništvo. Počasi, kakor bi tehtal besedo za besedo, je gospod z naočniki obračal liste. Rožmarin je stal z izsušenim licem. Upanje je plalo v njem. Smehljaj je bil na gospodovih ustnicah, ko se je obrnil k njemu z papirji v rokah.

„Je za...“ je hlipnil Rožmarin.

„Koš“, se je zasmejal urednik in vrsta zlatih zob, se mu je zasvetila v ustih. „Ne pišite takih budalosti. Kako more človek tri dni stradati in se še plaziti po svetu za vzor?“

Rožmarin se je opotekel proti vratom. Pred neko trgovino se je naslonil ob zid. Megla mu je bila pred očmi in iz nje so se kazala jedila v izlozbi.

Dva petdeset. Pogledal je napis na obloženem kruhu. „Dva petdeset.“ Zavedel se je, da je prodan za dva in pol beliča, da je vse njegovo življenje vredno le toliko, kolikor nosi v žepu vsak črevljareček, ki žvižga po cesti. Menjal bi z njim. Lahko bi ga bili v obraz za košček kruha... Roka mu je zdrsnila ob zidu. Brez moči se je sedel. Okoli njega so se zgrnili ljudje.

„Pijan je“, je rekel nekdo in odšel naprej; za njim drugi. Stražnik je stopil k njemu.

„Prespite se, domov pojdite“, je rekel z zadirčnim glasom, tresoč ga za ramo.

„Dva petdeset...“ je šepnil Rožmarin in se odplazil dalje. Pred trgovino ga je srečal tovariš z šolskih klopi.

„Po... posodil bi mi, dva petdeset.“ Opl. se je nanj

„Ho, si še včerajšnji?“ se je zarežal oni. „Nimam.“ Sram ga je bilo povzljane znanca.

Rožmarin je vedel, kam gre. „Pij...“ — je zlogovori misli. „Pijan...“ Pijan vsega življenja in samega sebe!

Vse v njem se je pogreznilo v nekakšno temo. Toplo in sladko mu je zaplalo po tešcu...

Obesil se je na svojo literarno kravato.

najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

I. Krapš:

Drug za drugim ...

(Zgodba iz Brd.)

V prelepih Brdih, med Gorico in Krminom, v domovini žlahtnega grozdja, ob progi, ki vodi v laški Videm in od tod še dalje v širono ravnino beneško, se je pričela ta zgodba. Pravim, pričela, ker njen konec ni bil tam, ampak drugje, v tujem svetu, na jugu. Ni nova, zgodba; bilo jih je mnogo podobnih. Tudi stara ni, zakaj od dne, ko se je končala, je minilo leto in pol ...

1.

V Brdih, ob železnici iz Gorice v Videm, je bil Suligoj čuvaj. Čuvajnica, kjer je vestno in natančno opravljala službo petnajst let je stala med Ločnikom in Krminom. Svet za hišico je bil najet, trta je rasla po njem. Že Suligojev oče jo je bil zasadil. Bogue kako veliko ni bilo Suligojevo posestvo: majhna okna, njivica ob progi in trta v bregu. Ob večerih, tistih lepih večerih v Brdih, ko ta črna, rodovitna zemlja diha svoj poseben vonj, ko vse križem pojejo črčki in vstane tam zadaj Gorica, svetla in praznična in za njo grad in Kostanjevica, — je hodil Suligoj z družino na vrh holma, da se odpočije in naučije lepote, ki ji skoraj ni primere ...

Petero otrok se je rodilo Suligoju. Ko so po vrsti prihajali na svet, je čuvaj s skrbjo gledal v bodočnost. Rastli so in zrastle, čeprav ne v obilju. Sedaj je bilo Suligoju lažje: ko bo star, se ga bodo spomnili, njega in matere ...

Vse bi bilo po Suligojevih računih, da ni nenadoma, nihče je ni pričakoval, prišla vojna. Okoli Gorice je zatulilo ... Soča je zakrvavela ... Kalvarija je ječala od udarcev iz juga ... svetišče na Sveti gori je padlo v prah ...

Suligoj je pustil ženo in otroke in je odšel v Karpate. Družina pa je povežala cule ... iz Gorice jih je odpeljal zadnji vlak daleč stran od Brd. Zemlja je ostala prazna, holmi so samevali štiri dolga leta ...

Končno je ponehalo bobnenje ob Soči, Gorica, ki je vstajala iz razvalin, je dobila novega gospodarja. Onega, ki je preje bruhal ogenj nanjo ... Brda so oživela ... Vračali so se: gledat zemljo in dom ... Bila je razdejana in uničena: kamen ni ostal na kamnu: Lotili so se je z ljubeznijo, a delo je šlo počasi izpod rok. Le polagoma so izginjale iz brdske zemlje zevajoče kotline ...

Suligojevi so se vrnili. On iz Karpatov, družina iz Stajerske. Bled, koščen, upadel je bil Suligoj; pečat vojne se ga je držal. Hišica je bila porušena, trte ni bilo več.

Pa so prišli oni, z juga, novi gospodarji, postavili so novo, lepšo od prejšnje. Suligoj se je razveselil novega doma, vso ljubezen je dal tej črni rodni grudi, trto je zasadil znova ... Počasi so bledeli spomini na beg iz domovine in na Karpate. Le z otroki je včasih govoril o vsem tem. Ob zimskih večerih, ko so sedeli okoli ognjišča ...

2.

Od tistih dob so minila štiri leta. Trta je uspevala dobro in z ženo sta računala, koliko let jima bo še prebiti tu.

Še jih je petnajst. Otroci bodo dotle preskrbljeni, sama pa se preselila v Kozano, k sestri, ki ima ondi svoj dom.

Toda nekega solnčnega dne, ko so bili holmi vsi zeleni in pisani, ko je trta kazala prve grozde, je prišlo pismo, ki je ugonobilo srečo Suligojevih. Bil je dekret, ki je veleval, da mora Suligoj proč s te zemlje, tja doli na jug! Suligoj je strmel v list in ni verjel črke. Saj ji vendar pomota. Mora pač biti drugi Suligoj, saj jih je v Brdih polno ... On, ki je že dvajset let tu, ki je bil v Karpatih, domačin, naj gre na tuje, med nepoznane ljudi? Tuj človek pa naj zasede hišico in trto in holm, odkoder se tako lepo vidi Gorica in grad in Kostanjevica! Ni mogoče in ni!

Zjutraj je stopil na postajo v Ločnik. Znanca, starega tovariša v službi, je imel tam. Pismo je izlekel iz žepa in mu ga pokazal ...

«Čudiš se, Suligoj» je žalostno dejal prijatelj, «pa je mogoče! Pri teh ljudeh je vse mogoče! Mnogi so dobili take dekrete. Tudi mi, ki jih danes še nimamo, pojdemo! Drug za drugim — vse tako kaže! Da napravimo prostora njim! Krivica je to, do neba vpije, a ukloniti moraš tilnik ali ... Vem, da ti je hudo, hujše od Karpatov ... tudi meni bo ... Pa potrpi, Suligoj! Če ne bo kazalo, — nekaj let že kako prebiješ — nato pa poprosi za upokojeve in se vrneš v Brdo! Saj pojdeš tja doli sam, kaj ne? Žene in otrok ne vlačiš s seboj, ko ne veš, kam prideš. Pozneje, ko si urediš in spoznaš! ... Potolaži se, Suligoj! Nisi sam!»

Suligoj je strmel predse; prijatelja je

poslušal le na pol. Črke so mu plesale pred očmi. Salerno! Za boga, saj to je na skrajnem jugu države! ... Dežela ni zdrava, pravijo ... Pošiljajo ga v izgnanstvo! Zakaj? Kje je njegov greh? Drugič mora iz te zemlje! O Bog!

Kakor pijan je prišel domov. Žena ga je skušala tolažiti, pa je bila sama potrebna tolažbe ... Tisti večer niso šli na vrh holma, gledat Gorice, gradu in Kostanjevice ...

3.

Na postaji v Ločniku so jemali slovo. On se je sklanjal skozi okno kupeja, žena in otroci pa so stali ob vlaku, ki je bil namenjen proti Vidmu in še dalje. Tako težko se je odtrgal od hišice in svojih. Vso pot do postaje so stopali molče.

Premaknil je vlak, žena je zadnjič pomahala, otroci so zaplakali, on pa se je zgrudil na klop ... Holmi so leteli mimo, grad v ozadju je izginil za vrsto topolov ... mimo je zletela hišica, njegov dom. Pred njimi je stal drugi, s praporcem ... Suligoj si je priprl glavo, izmed prstov so mu vrele solze ... Vzdignil je glavo šele, ko se je v kupeju pomračilo ... bili so v Vidmu, kjer je kolodvor pokrit. Ni poslušal ljudi, ki so z glasnim govorjenjem vstopali in izstopali, lupotali z vrati, se smejali in peli. Komaj je čakal, da so zapustili glavno mesto Furlanov, stari Videm. Pričela se je širna beneška ravan, mrak v kupeju je rastel, zagorele so luči. Dolgo, dolgo so pela kolesa svojo pesem, preden je udarilo Suligoju na uho: «Mestre!» Tedaj je vzel mirno svoj kovčeg s police in stopil iz voza, da po-

išče vlaka, ki ga ponese v prognanstvo, v Salerno.

4.

Suligojevi so se preselili v Kozano, k sestri. Čez nekaj dni je dobila žena pismo:

Draga!

Tu sem. Precej daleč je, dva dni sem se vozil. Čuvajnica stoji na samotni. Nič ni tako lepa, kakor naša. Ljudje so čudni. Cisto nič niso podobni našim. Pravijo, da je vsak začetek težak, pa vendar ne vem ... Srce me vleče v Brdo. Ko si uredim življenje, vam sporočim, da pridete k meni. Skoraj gotovo pa ne bo treba, ker — pridem nazaj. Naj bo že kakor hoče! Kako vam je, Tebi in otrokom? Tako se mi toži po vas vseh.

Pozdravljam Tebe in otroke

Ivan.

Kratko je bilo pismo. Iz njega pa je zvenelo toliko domotožja in bolesti, da se je Suligojeva bridko razjokala nad njim.

Pismo je bilo prvo in zadnje iz njegovih rok. Suligojeva je čakala še drugih, pa jih ni bilo. Zopet so tekli dnevi, tedni in došlo je drugo pismo, z drugačno pisavo, v napolitanskem narečju: — — — Sporočam, da je vaš mož bolan. Mrzlico ima in leži v tukajšnji bolnici. Mene so poslali začasno na njegovo mesto. Upam, da kmalu okreva. Pa ni ozdravel Suligoj. Umrl je za malarijo še tisti teden. Brzojav je Suligojevim naznanil njegovo smrt.

To je vsa zgodba, kakor se je pričela in končala.

B. S. A.

MOTOCIKLI

najnovejših modelov 1928,

svetovno znane tvrdke

Schmel Arms Ltd. Birmingham

so najboljši!

Zahtevajte cenike in ponudbe! Rezervni deli vedno v zalogi.

Promptno iz skladišča Vam nudim zastopstvo za mariborsko oblast:

Automobiles-Motocikles, Maribor, Trg Svobode 6

Za ljubljansko oblast:

Pavel Stele, Ljubljana, Poljanska cesta 3. Tel. 2942

A. & E. Skaberné

Ljubljana

Največja izbira
češkega in angleškega
sukna.

Opozariamo.

da ne priznamo nikakih plačil, ki jih je ali ki jih bi še v bodoče kasiral za naš račun gosp. Franjo Breznik. Imenovani tudi ni pooblaščen prodajati blago za nas.

Ljubljana, 14. aprila 1928.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Automehanika

samostojnega delavca, IŠČE Celjska Autos in strojna delavnica v Celju.

L. Mikuš

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Tvornica dežnikov, zaloge sprehajalnih palic

Lečišče Klenovnik

poleg Ivanca v Hrvatskem Zagorju sprejema samo ozdravljive bolnike s pljučnimi boleznimi za dnevno oskrbnino 120 Din brez kakršnih koli drugih taks. Najmodernejša higijenska in medicinska uredba, krasen park, razonoda kino. — Zahtevajte informacije in prospekt od Središnjeg Ureda za Osiguranje Radnika u Zagrebu. Mihanovičeva ulica br. 3. — Telefon 6 — 64 i 13 — 55

Načelstvo Gremija trgovcev za srez Litija naznanja tužno vest da je preminul dne 11. t. m. naš član in odbornik, gospod

F. S. Škrabar

trgovec in posestnik

v Višnji gori.

Pogreb dragega tovariša se je vršil 13. marca 1928 ob 9. uri.

Ohranimo mu trajen spomin.

V Litiji, dne 12. aprila 1928.

Gremij trgovcev za srez Litija.

Kast brade pri damah

in vse nadležne dlačice na tilnu ku pod oazduho in na obrazu odstranite s am na najpriprostejši način z mojim preizkušnim odstranjevalcem dlak — Kompletni samo Din 60 franko. ako došlete denar naprej. Kosm laboratorij

W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland. Ravensburgerstr. 12/93.

Pozor potniki!

Ako želite stalen in dober zaslužek s prodajo vrednostnih papirjev na odplačilo na temelju zakona, se takoj javite tt. M. Rajačić, Zagreb, Ilica 47. I. kat. Telefon 47—23. Odgovor 1 Din znamka. 17355

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“

Nudim okoli 150 hl zdravega

belega vina

9% po ceni Din 5,50 za liter franko vagon Bjelovar.

FRÖLICH I DRUGOVI

trgovina šumskih i zemaljskih proizvoda

BJELOVAR

Lepa enonastropna hiša

z vrtom ter z novo urejeno trgovino, ob glavni prometni cesti, 20 minut iz Maribora, SE PRODA oziroma se sprejme družabnik za odkup hiše in razširjenje trgovine. — Cenj. dopisi pod »Krasna pozicija« na upravo »Jutra«.

Priporočamo naš prvovrstni naravni

PORTLAND CEMENT

svetovne znamke

„SALONA“

(TOUR)

v sodčkih, juta in papirnatih vrečah. — Iz skladišča oddajamo tudi manjše količine. SPLIT d. d. za cement portland v Ljubljani. Skladišče: Masarykova c. 23 (poleg Ranzingerja).

Občinskim uradom in raznim podjetjem priporočamo

Občni državljanski zakonik

Cena v platno vezani knjigi s poštnino Din 155

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani

Edo Vencaiza

viš. davč. upravitelja

izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, g. dr. Mejaču za neprekosljivo požrtvovalnost. Nadalje gg. govornikom, vsem sokolskim društvom in organizacijam, stanovskim in lovskim tovarišem, požarni brambli, pevskemu klubu za v srce presrečajoče žalostinke, kakor tudi obč. zastop. Kmetijski podružnici, Sadj. in vrtnarski podružnici ter šolski mladini in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, ga spremili na njegovi zadnji poti in ga obsuli s krasnim cvetjem.

Mokronog, 12. aprila 1928.

Žalujejo rodbine:

Vencajz, Tekavčič, dr. Jenko.